

DOMOVINA

Upravništvo „Domovina“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovina“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrletno Din 3.—, polletno Din 6.—,
celoletno Din 12.—.

Veselo Veliko noč
čitateljem in čitateljicam!

Po velikem tednu — velika nedelja

Ta teden je velikonočni teden. V njegovih dneh praznujemo novo obletnico trpljenja enega izmed največjih mož, ka. jih je kdaj rodila ta zemlja. Kristus je bil najčistejši človek, ki je z zgledi svojega življenja premagal vse svoje sovražnike in nasprotnike ter dal brez števila dušam pobudo, da so šle za njim.

Življenju Kristusa iz Galileje je več ali manj podolno življenje vsakega pravičnika med nami. Kdor se bori za resnične in pravične cilje, njemu napove današnji svet boj do skrajnosti. Vsak mož, ki dandanašnji posveti svoje življenje kakršnikoli ideji radi ideje same, je mož-značaj, mož-mučnik.

Ne čudimo se zato, ako se velika večina sodobnega ljudstva upira vsemu, kar gre za vzvišenimi nesebičnimi cilji. Je pač že tako urejeno, da dobra stvar ne more nikdar zmagati brez žrtev. Poglejmo kamorkoli, povsod se nam pokaže ta resnica. Manjšina vlada nad večino, snov nad duhom, trenutek nad večnostjo. A vse to ni trajno, ker ne more biti trajno. Vsaka krivica zmaguje le nekoliko časa, potem pride povračilo.

Tudi naša država in vsak naš državljani trpi pod vplivom dogodkov naše sedanjosti. Storitji sme samo tisto in toliko, kolikor ni v nasprotju s koristmi drugih, kateri so v manjšini in ozadju, pa bi vendarle hoteli biti na površju in na prvem mestu. Tudi zanje bo prišel konec. Kar ne izhaja iz življenja samega, mora življenju prej ali slej podleči. Nešteto primerov za to nam nuči zgodovina. Vsak oblastnik, ki pritiska svoje nasprotnike k tlom, pade v lastni grob.

Pri nas doma marsikaj ni v redu. Tudi pri nas imamo oblastnike, kateri hočejo vladati in začasno tudi vladajo večino proti volji večine. Vsak dan nam prinese novih dokazov za to resnico. Posebno jasno pa so to pokazale zadnje volitve. Na eni strani bi hoteli Srbi in Hrvati in Slovenci vladati srbski radikalci. Po drugi strani bi rad sedel na prestol diktatorja zagrebški Radić, dočim iztezajo prste po

slovenski zemlji klerikal-komunisti s Korošcem in Gosarjem na čelu.

Naravno je, da ta položaj ne more trajati dolgo. Ustvarila ga ni skupna volja jugoslovanskih državljanov, temveč separatistično stremenje Velikih Srbov, Velikih Hrvatov in — lahko zapišemo — Velikih Slovencev. A kaj pomenijo velika Srbija, velika Hrvatska in velika Slovenija za naš razvoj v bodočnosti, tega ni treba na široko razmotrivati. Velika Srbija, Velika Hrvatska in Velika Slovenija bi pomenile popolno smrt današnje Jugoslavije ter bi napravile življenje nezno zlasti nam Slovincem.

Proti tej smrti se moramo boriti in se naravno tudi bomo borili. Mogoče in tudi najbrž, da ta boj ne bo lahak in da nam pot ne bo nasilana z rožami. A truda in napora se ne smemo plašiti! Ohranimo v sebi jasno zavest, da je vsaka borba, borba za zmago ter da vsaka zmaga ni lahka. Čim več žrtev, tem sigurnejša, tem slajša zmaga! Sklep Kristusovega življenja in vse, kar mu je sledilo, nam je priča, da je veliki teden samo priprava za velikonočno nedeljo!

Iz volilne borbe

Volilni boj je za nami. Naglo so se poleglastri in vse zanimanje je sedaj osredotočeno v razvoju nastopajočih dogodkov. Z radovednostjo sledimo razpletu novega notranjepolitičnega življenja in pričakujemo, kaj nam prinesejo bližnji dnevi. So se pa med volilno borbo dogajale take stvari, da jih za ogledalo in spomin moramo naknadno na tem mestu otepi pozabljenu.

Klerikalci imajo za svojo politično gonjo že stare preizkušene metode. Razpolagajo z vsakovrstnimi listi in kar se jim za „Slovenca“ ne zdi dostojno, oddajo v „Domoljuba“, med tem ko na Stajerskem „Straža“ in „Gospodar“ nezaslišano opravljata politično rokovnjaštvo. Ne poznamo naprednega politika, ki bi ga med tokratno volilno borbo ne bil obljaval vsaj eden izmed klerikalnih listov. S podvojeno silo so se klerikalci tokrat poslužili razpoložljivih sredstev. Prižnica, spovednica, duhovska gosposka na deželi, Marijine device, Orli in Orlice, vse je bilo na delu za eno edino kričavščvo: „Vera je v nevarnosti, slovenstvo bo pogubljenno, avtonomijo, avtonomijo!...“ Prinesli bomo še podrobne slučaje, da dokazemo, kako klerikalno zlorabljanje cerkve in vere naravnost kriči po kanceliparagrafu. Cmenili smo zadnjič nečuyeno pisarijo „Glasnika najsvetejših src“, ki je klerikalno volilno škrinjico primerjal s — srcem Jezusovim! In koliko sličnih bogoskrunskih besed in dejanj se je prigodilo šele po stritih zatšjih, kjer se fajmoštri in kaplani čutijo neomejene go-

spodarje nad telesnim in duševnim blagom svojih vdanih faranov! Res, klerikalcem se je zopet enkrat posrečilo potegniti za seboj neko maso slovenskega ljudstva. Toda klerikalni mogočnejši naj bodo zagotavljeni, da za svoje brezvestno početje, ki so ga uprizarjali tekem poslednje volilne borbe prav gotovo pridejo na trdi obračun!

Klerikalcem enakovredne so se izkazali slovenski radikalci. Za drag denar so prodali svoje prepričanje velikosrbskim agentom in se nato vdinjali za kupovalce duš. Poleg denarja so se posluževali še vseh drugih najogabnejših sredstev. V Prekmurju so par dni pred volitvami raztresli letake s Kristusovo podobo in sledečim besedilom:

„Kdor veruje v Kristusa in njegove svete nauke, ta veruje v boljšo bodočnost. Pomagaj ustvariti boljšo bodočnost s tem, da vržeš volilno kroglico v 10., to je zadnjo škrinjico. In reče Kristus iskajoči in begajoči množici: Resnično, resnično vam povem vsi tisti, kiste zadnji, boste prvi.

Zato vrzite vašo volilno kroglico v
zadnjo škrinjico

ker večer je Kristus in njegovi nauki, a najbolj poštena in najmočnejša stranka je

Narodno radikalna stranka!

Slovensko ljudstvo je pokazalo toliko ponosa, da je s prezirom za vekomaj odklonilo plačane radikalne izrastke.

V večji ali manjši meri so še ostale stranke pripomogle k temu, da lahko prestano volilno borbo smatramo za eno najogabnejših, kar jih pozna zgodovina slovenskega političnega življenja. Jasno in odkrito se je za svoja načela borila edino Demokratska stranka. In tako bo delala tudi nadalje kot prva pobornica za narodni in duševni preporod slovenskega ljudstva!

Pismo iz Poljanske doline

Poljana, 25. marca.

Volitve so za nami. Klerikalci so odnesli tudi pri nas veliko večino glasov. Seveda ta večina nikakor ne more biti merilo za klerikalno mišljenje tukajšnjega ljudstva. Klerikalizem sam na sebi ne bi zmagal ali ne bi imel takih političnih uspehov, zmagala je se politična nevednost hribovskega ljudstva, kateremu so klerikalni priganjači obetali zlate gradove.

Ljudje so resnično verjeli, da v slučaju klerikalne zmage ne bo več treba plačevati davka, da se uradi, financa, vojaštvo in orožništvo odpravijo; to bi bilo posebno všeč po-

božnim verižnikom in tihotapcem. Posebno pa je ljudstvo rado slišalo, da bo draginja takoj padla, a vrednost denarja dvignila in da se bodo, kar je posebno vplivalo, povrnila tudi vsa vojna posojila. Skratka obetal se je ljudem popolni raj na zemlji.

Posebno vlogo je seveda imela prižnica. Tako se je zadnja nedelja pred volitvami označevalo: „Kdor hoče še rešiti svojo dušo, ta naj vrže kroglico v prvo skrinjico“. Ni vrag, da vse to ne bi učinkovalo na nerazsodne ljudi, ki se sicer sploh ne razumejo na stranke in politiko. Na pobožne ljudi mora taka reč imeti vpliv, saj se je po lahki ceni brez vsake trnjeve poti in le po gladki cesti potom gumijaste kroglice obljubljal zveličanje. Razumljivo je, da se je dosti starih grešnikov oprijelo te poti, ker so si tako na prav enostaven način olajšali kosmato vest. Vse pobožne žene in tercijalke gotovo zavidajo moške za to veliko dobroto in prednost, ki jo dosežejo s tem, da kroglico spustijo v blagoslovljeno klerikalno skrinjico. Niti omeniti ni treba, ker je po sebi razumljivo, da je važno vlogo igrala tudi spovednica. Koliko moških je dobilo velikonočno odvezo edino s trdno obljubo, da bodo na dan volitev volili klerikalne kandidate. Pa bo kak klerikalni poštenjak ali duhovni gospod še trdil, da se cerkev ne zlorablja v posvetne in politične namene! Dokazov več ko preveč. Potemtakem mora biti jasno, da je šlo in švedralo na volišče vse, kar je moglo lezti, in sicer s trdnim prepričanjem, da bo po klerikalni zmagi zasijal nov zlati vek.

Le počakajte malo, v kratkem času bo marsikdo izpregledal in spoznal, da so vse te obljube le navadna sleparija. Za to bodo dajali odgovor tudi tisti, ki so se brez posebne potrebe vpregli v klerikalne vajeti. Tako je v neki tukajšnji gorski občini sam gospod župan izdajal nekaka uradna vabila s pozivom, naj občani volijo dr. Korošca. Veliko volilcev je bilo mišljenja, da se mora tako voliti, ker jih sicer doleti še kaka kazen. Dalje so bili najhujši agitatorji osebe, katere naši somišljeniki podpirajo, toda klerikalci za to niso hvaležni; pri njih velja načelo: Če nisi naš ali za nas, te ne rabimo.

Priznajmo si končno tudi lastne napake. Odkrito povedano: od naše strani se je v primeri s klerikalci delalo premalo. — Največ je temu kriva razcepljenost naprednih strank.

Če bi bili šli v boj pod enotnim praporjem kakor klerikalci, bi bil naš uspeh mnogo večji. Tako pa je bilo preveč ozirov med eno in drugo napredno stranko, preveč kolebanja, ali bo ena ali druga dosegla večje uspehe.

V Gorenji vasi je tik pred volitvami prišlo do cepitve med nami demokrati in samostojneži. Volitve so pokazale posledico te neumnosti, ki so jo izzvali samostojneži. Znano je, da predvsem nižje ljudstvo ne gre in ne bo šlo nikdar s samostojneži. Zato se rajši oklene onih, ki mu največ obetajo, četudi ostane samo pri obljubi. Voli torej klerikalce. Naša stranka ima težavno stališče, ker je takim ljudem težko pojasniti resnični položaj, ker si enostavno ne dajo ničesar dopovedati, temveč drviyo samo za puhlimi frazami. Gotova stvar pa je, da se bodo tudi ti ljudje začeli počasi iztreznjevati. Demokrati moramo bolj in bolj spoznavati dosedanje pogrške ter jih dosledno popravljati. Podvojiti se mora naše politično in s tem v zvezi prosvetno delo, ki brezdvomno mora roditi obilo sadu. Vsaka prilika, vsaka najmanjša priložnost se mora porabiti za pojasnitev resničnega položaja v državi, katerega klerikalci s svojo neresnostjo nikoli ne bodo izboljšali niti za las, saj jim tudi ni do tega, ker potem je konec njihove oblasti in bogato obloženih farovških miz.

Pri nas pričenjamo z delom takoj: Na velikonočni pondeljek priredi Sokol v Gorenji vasi večjo ljudsko slavnost. Na ta dan vsi v Sokolski dom, kjer je dovolj prostora za može napredne misli. Na svidenje!

Politični pregled

Volitve so za nami in ker so one izpadle prav čudno, se vse povprašuje:

kaj bo sedaj?

Stvar je namreč silno zamotana, ker nobena stranka nima toliko poslancev, da bi mogla sama prevzeti vlado. Radikalci navzlic raznim nasiljem, ki so jih s pomočjo državne uprave izvrševali, niso mogli dobiti več kot eno tretjino poslancev in ker so v celi državi najbolj odsovražena stranka, se noče z njimi nihče združiti, posebno demokrati, ki so bili dolgo skupaj z radikalci na vladi, nočejo niti slišati več o tem, da bi se zopet koalirali (zvezali) z nazadnjaškimi radikalci. In prav imajo. Demokrati so stranka bodočnosti in oni bodo prevzeli vlado takrat, kadar bodo

imeli toliko poslancev, da bodo sami lahko sestavili vlado. Radi tega stališča demokratske stranke so radikalci v največji zadregi, ker samo skupno z demokrati bi mogli čuvati vidovdansko ustavo, vse druge stranke so za to, da se ustava spremeni. Med te stranke spadajo tudi naši klerikalci,

ki so dobili na Slovenskem radi nerazsodnosti ljudstva veliko večino. Obljubovali so ljudstvu avtonomijo in nerazsodno ljudstvo je pričakovalo od avtonomije — paradiz na zemlji. Bila je to velika zmota, ke. avtonomija bi pač pomenila paradiz za duhovščino, ljudstvo bi pa imelo od nje samo škodo in dobro je pri vsem tem samo to, da avtonomije navzlic klerikalni zmagi vendar — ne bo! Take avtonomije namreč, kakor bi si jo želeli klerikalci. Ampak imeli bomo obširno občinsko, okrajno in oblasno samoupravo, od katere bo ljudstvo imelo svoje koristi, država pa ostane nedotaknjena in enotna — navzlic vsem klerikalnim zmagam in upati je, da postanejo slovenski volilci do prihodnjih volitev razsodnejši, da ne bodo več hodili na klerikalni lim, ker sicer bodo tako razočarani, kakor so po pravici sedaj, ko bodo videli, da je bila avtonomija čisto navadna klerikalna farbarija, ker klerikalci so dobro vedeli, da avtonomije ne bodo dosegli, ker je jugoslovanska država zgrajena na preveč trdni podlagi, da bi jo mogli raztrgati in uničiti — katoliški duhovniki.

Klerikalcem enak je tudi znani

hrvatski demagog Radić,

ki že več let vodi hrvatske kmete za nos, ravno tako kot naši klerikalci slovenske kmete. Ta Radić je obetal tudi hrvatskim kmetom paradiz na zemlji, kjer ne bo ne davkov ne vojaščine in ljudje so drli za njim kot neumni. Sedaj, ko je hrvatsko kmetstvo ljudstvo izvolilo skoraj same Radićeve pristaše za poslance, pa Radić — ne misli več na svoje obljube, ker ve, da jih ne more izpolniti. Danes on že priznava kralja in državo in kdo ve, kako se bo še izpremenil. Vsekakor, tudi hrvatski kmetje bodo razočarani, pa po lastni krivdi, ker so bili tako otročji, da so Radiću verjeli, da bo delal čudeže. Čudežev danes ne dela nihče, tudi ne klerikalci in Radić!

Razmere so take, da je edini izhod iskati

v novih volitvah,

ki bodo najbrž še letos, da se da ljudstvu

Na maškeradi

(Konec.)

Tedaj se je ona ozrla nanj. Hudomušno ga je pogledala ter tiho nekaj šepnila svoji družbi. Vsi so se ozrli nanj in se nasmehnili.

Zane se ni zmenil za to, videl je le njo. Zavidal je mladeniče, ki so se tako izvrstno zabavali z njo. Govorila je z enim in drugim v enako veselem tonu in se vrtela krog vseh.

„Joj, kaj bi dal, ko bi mogel biti njen kavalir,“ je razmišljal.

Prišel je zopet Dore in prisedel k njemu. „Prijatelj, z gledanjem ne opraviš ničesar. Treba je dejanja, da dosežeš cilj.“

„Kako? Saj vendar vidiš, da je nemogoče pristopiti k nji, ko vendar stoji toliko gospodov krog nje.“

„Čemu nemogoče? Pojdi in zaprosi jo za prihodnji ples! Bodo se že umaknili.“

„Hm. To bi bilo jako lahko, če bi znal plesati.“

„Ali ne znaš? Niti valčka?“

„Danes mi je pač žal, da se nisem naučil.“

„Vidiš, kako je včasih ples potreben. Toda počakaj, da pogledam v program, kaj je prihodnja točka. Aha, šimi! Kakor nalašč zate.“

„Ko pa tudi tega ne znam.“

„Je vseeno, ker ta ples je ustvarjen za plesalce in za neplesalce.“

„Kako to?“

„Ker ga plešeš, kakor je tebi drago. Enkrat greš par korakov na levo, potem na desno, nato stopaš popolnoma trd naprej, potem nazaj. Skloniš se lahko tako globoko, da ji medtem še kaj ukradeš...“

„Mar misliš, da sem tat?“

„Kak poljub ji lahko ukradeš, kaj?“

„Joj, Dore, kaj ti neki pride na misel! Nje pa vendar ne bom javno osramotil!“

„Ali nisi še do sedaj nič opazil? Na maškeradi je vendar vse dovoljeno. Seveda, ti nič ne vidiš, razen nje. Toda veš kaj? Z blebetanjem ne prideva nikamor. Treba je dela. Jaz jo zaprosim za ples, in ti glej naju,

„Dobro! Toda veš, Dore, ti si bolj vaje kako bova menjavala korake, tako da boš imel vsaj nekoliko pojma. Potem mi jo prevzameš. Pogum!“

teh stvari, o čem pa se govori s plesalkami v odmorih?“

„To ti takoj povem. Glavni pogoj je, da ji ne rečeš, da je grda. Nazivati jo moraš le ‚lepa maska‘. Vse drugo pride samo od sebe.“

Po teh besedah je Dore izginil med množico ter si poiskal lepo ciganko za ‚šimi‘.

Godba je pričela s tremolo igrati napovedani ‚šimi‘.

„To ni težko,“ si je mislil Zane, „samo tresti se bo treba, pa bo šlo. Sicer bom pa že še videl, kako plešeta Dore in črnuška. Iskal ju je z očmi in nenadoma se je pokazal pred njim robček rdeče svilene obleke. Bila je ona in Dore, ki mu je mežikal z očmi, češ, sedaj je čas.

Domislil si je, da ju sploh še videl ni, kako sta plesala. Težko se je odločil. Stopil je k nji, se nerodno poklonil: „Lepa maska, ali smem prositi?“

prilika, da popravi napako, ki jo je napravilo s tem, da je poslalo v narodno skupščino v prevelikem številu klerikalce in Radičevce. Takim strankam se vendar ne more izročiti uprava države v roke, ker to bi pomenilo konec države. Večina Jugoslovanov je za močno, enotno državo in na to edino pravilno stališče se bodo prej ali slej postavili vsi državljani in takrat bo konec klerikalizma in Radičevstva.

Na Slovenskem ne bo več namestnika, ker je ta služba splošno odpravljena in sedanji namestnik Hribar gre v pokoj,

kar bo gotovo vse razveselilo, ki jim je znano njegovo delovanje v času, ko je bil namestnik. Posebno se je zameril vsem resnično narodnim ljudem takrat, ko se je zavzel za celjsko nemškutarstvo in za naše nemškutarstvo sploh. Tudi se je Hribar pokazal kot nasprotnik agrarne reforme in je, kjer je le mogel, jemal v zaščito grofovske in kneževske veleposestnike. Po Hribarjevi vpokojitvi prevzema upravo v ljubljanski in mariborski oblasti nova velika župana.

V Nišu je končana konferenca naših in bolgarskih zastopnikov in dosežen je bil

sporazum med Jugoslavijo in Bolgarsko,

ki so ga najbolj ovirali bolgarski komitaši s svojimi večnimi vpadi na južno ozemlje naše države. V bodoče bodo naše in bolgarske oblasti dobro zavarovale mejo in pred komitaši bo mir. Upamo, da bo rodil ta sporazum dobre posledice in da bodo medsebojni odnosi med našo državo in Bolgarsko postajali vedno bolj pristrčni in bratski, saj smo otroci skupne slovanske matere in je več kot naravno, da živimo v bratskih odnosih in da pozabimo na preteklost, ki je polna zmot.

Težje je s sporazumom z Italijo, s katero so se vršila

pogajanja zaradi Reke,

pa so se morala prekiniti, ker so bile italijanske zahteve za nas nesprejemljive. Naši zastopniki stojijo, kakor tudi naša vlada, odločno na stališču, da se ne odneha več niti za las od naših pravic. Pogajanja se bodo nadaljevala po velikonočnih praznikih. Priznati moramo, da se naši zastopniki pri teh pogajanjih, ki se vršijo v Opatiji, prav dobro držijo in se ne dajo premotiti od zvitih Italijanov.

Smehljaje mu je pritrdila. „Tikaj jo, ker se maske ne vikajo,“ mu je šepnil Dore na uho.

Potem se je vsedel na bolj zakriti prostor ter ju opazoval. Zane se je držal trdo kot hlod, tako da ga je morala ciganka vleči z vsjo silo za seboj. Ko je pa menjaval korake na levo in desno, ji je vedno stopal na prste.

„Ampak, lepa maska,“ se je izgovarjal Zane, ki se je pri plesu tako razvnel, da se je sam sebi čudil, „ti pa plešeš neke posebne vrste, šimi“. V našem mestu ga plešemo vse drugače.“

„Ali niste od tukaj?“

„Sem sicer že več let tukaj, ampak sem vendar tujec,“ je lagal.

„Vaš prijatelj, oni, ki je pravkar z menoj plesal, pa je od tukaj doma, kajne?“

„O seveda, on pa je.“

„Pozna se mu. On pleše po naše.“

Zane se je čutil skoro užaljen in je odgovoril: „Poslušaj, lepa maska (mislil je namreč, da ji mora pri vsaki besedi nadevati ta naslov), šimi ima čudne figure, če te pa

Mir se nikakor noče vrniti v vse države, ki so sodelovale v vojni. Posebno

na Madžarskem vedno vre

in država hiti menda naravnost v prepad, ker Madžari, mesto da bi si poiskali pri sosedih prijateljev, izzivajo stalno na vse strani, doma jim pa gospodarstvo propada. Madžarska se bo ali spametovala, ali bo pa propadla.

Dopisi

GORNJI LOGATEC. Minule skupščinske volitve so znova dokazale, da je naša občina napredna trdnjav., ob katero zaman butajo klerikalni valovi. Naša organizacija je dobra, treba pa jo bo še znatno izpopolniti. Predvsem moramo razširiti napredno časopisje, da bo vsak naš človek natančno poučen o vseh važnejših političnih dogodkih. Časopisje mora pravemu naprednjaku postati vsakdanja hrana. Kdor zmore in ima nekoliko več časa, naj se naroči na „Jutro“, drugi naj čitajo „Domovino“. Da se olajša naročanje našega časopisja, smo naprosili prijatelja Puppisa, da sprejema naročnike na „Jutro“ in „Domovino“. Kdor torej še ni plačal naročnine ali kdor se hoče na novo naročiti, naj se oglasi v trgovini Puppis v Gornjem Logatcu. To velja zlasti tudi za somišljenike iz Zibrš. Naj ne bo napredne hiše brez naprednega časopisja.

GORNJI LOGATEC. Krajevna politična organizacija demokratske stranke se toplo zahvaljuje vsem somišljenikom, ki so oddali v nedeljo svoj glas za našo stranko. Nikogar nismo silili, na nikogar pritiskali z grožnjami ali obljubami in vendar smo dosegli častno število glasov. Zal nam je onih redkih nekdanjih naprednjakov, ki so nasledili glupim klerikalnim obljubam, da jim bo avtonomija vrnila sinove od vojakov in takoj odpravila draginjno. Prepričani smo, da se bodo skoro zavedli in vrnil med naše vrste — bogatejši za eno življensko izkušnjo. Naš prezir pa veljaj tistim naprednjakom, ki so junaško ostali doma za pečjo! Naša agitacija se je vršila v dostojni obliki. Nismo trgali ali z blatom ometavali lepakov nasprotnih strank kot so to ponoči in na skrivaj delali klerikalni pobalini. Tudi nismo vlačili na volišče napol mrtvih starcev. Klerikalci so pripeljali volit

starčka, ki je pri sedmi skrinjici omedlel. Ko je mož storil svojo dolžnost, so ga priganjači pustili na cedilu in so mu morali drugi pomagati po stopnicah. Zato so pa z nami vsi preudarni in pametni volilci, dve tretjini gornjelogaških glasovalcev in lepo število dolnjelogaških somišljenikov. Zlahta se drži skupaj! Vsa čast tudi vrlim Zibršanom, ki so na volišču v Rovtah ponosno šli v boj za napredno idejo. Vsem še enkrat pristrčna zahvala in demokratski pozdrav!

KOPRIVNIK PRI BOHINJU. Podoba je, kakor da bi Koprivnikarji spali spanje pravičnega, ker se le redkokrat oglasimo v „Domovini“. Zadnjič je sicer bil kratek dopis iz našega kraja, toda v njem je bilo precej zamolčanega, čeprav bi se tudi pri nas dalo nabrati en koš novic. Treba bo torej večkrat opraviti „domovinsko“ dolžnost in se oglasiti s kakim dopisom. Predvsem pa pošiljamo vsem čitateljem in čitateljicam „Domovine“ lep pomladanski pozdrav. „Domovina“ se nam je izmed vseh listov najbolj priljubila, saj je vendar ona tista, ki nam prinaša največ novic iz širnega sveta in zraven še toliko poučnih in zabavnih vrstic. Mi Koprivnikarji se ne pečamo bogve kaj s politiko, kajti vsak človek, ki ima glavo na pravem mestu, je oddal kroglico v peto skrinjico ter tudi nadalje ostane trden demokrat in napredno misleč mož. Ne v strankarskem prerekanju, temveč v domači izobrazbi je naš cilj. Pri nas se pripravlja vprizoritev narodne igre. Le tako naprej! V izobrazbi in bratski vzajemnosti bo zmagala moč našega napredka. Opozarjamo nekatere device, naj jih naša mladina nikar ne bode preveč v oči. Nekemu tukajšnjemu neimenovanemu bi tudi imeli marsikaj povedati in mu bomo tudi dali odgovor, ako ne bo miroval z jezičkom. Svetujemo mu, da naj ob večernih urah ne hodi preveč na sveži zrak, ker bi to moglo škodovati njegovemu rahlemu občutju. Preko naših gričev piha ob tem času še precej močen Grbuzovec (tako imenujemo tukaj neki poseben veter). K sklepu pa vsem dragim čitateljem in čitateljicam „Domovine“ želimo prav vesele velikonočne praznike. — Koprivnikarji.

SAVA. V tukajšnjem Delavskem domu je dne 19. t. m. javorniško sokolsko društvo pridilo lepo uspelo igro „Pogumni Tonček“. Ta pogumni Tonček je nam s svojim zavest-

smem prositi za prihodnji valček, boš videla, da znam tega boljše.“

Ciganki je postalo pri teh besedah vroče. Nestrpno je že čakala konec tega plesa. Še Dore, skrit tam v kotu, je natančno slišal, kako globoko se je oddahnila, ko je godba prenehala.

Nič ni dvomila, da njen kavalir niti valčka ne zna. A kljub temu je odgovorila s kratkim: „Prosimo!“ Ko pa je prišel čas za to, je začela iskati različne vzroke: Da ji je vroče, da jo boli glava, da se ji ne ljubi plesati. Silila je le ven in ven, tako da se je Zane čutil prisiljenega, povabiti jo v restavracijo, kamor se je tudi ona rada odzvala.

Ciganka je bila videti gladna, kajti izvoljene slaščice so ji šle zelo v slast.

Od samega veselja, da je svojo nalogo tako srečno izvedel, je praznil kozarec za kozarcem vina.

Polagoma so se mu začele oči svetiti in obraz mu je postajal rdeč. Besede so se pa kar izlivale iz njegovih ust.

„Ali vam je vroče?“ ga je dražila ciganka.

„Ne, ne! Mraz mi je, mraz. Vroče mi je samo zato, ker je ciganka pri meni. Kje pa si ti doma?“

„Iz Kr....“

„Iz Krrrrrr... Kranjskega, kajne?“

„O ne! Iz Evrope.“

„Ja salament, Evropa je velika. Si iz Anglije, Rusije, Nemčije, Poljske ali morda celo iz Jugoslavije?“

„Ne!“

„Ja za vraga, odkod pa?“

„Na zemlji stanujem.“

„Zemlja je pa ves svet.“

„Ta je moj dom!“

„Ti punčka, poslušaj!“ Pogledal jo je izpod čela. Hm... Ciganka si, imaš prav, ta je povsod doma. Cel satan si, zakaj mi ne poveš, kje si doma?“

„Ali vas to tako zanima?“

„Zanima, zanima... Saj veš, da me zanima. Fletna punčka si, poglej me malo bolj

nim nastopom prav ugajal, pa tudi strahopetnim vaškim sebičnim otrokom smo se iz srca smejali. Istotako je mladi tamburaški zbor svojo vlogo izbornu izvršil. Veselilo bi nas, da bi nas prijazno sokolsko društvo iz Javornika še mnogokrat obiskalo.

GORENJA VAS. Ker se vedno sliši, da smo tukajšnji Sokolski dom sezidali z državno podporo, izjavljamo, da to podporo radevolje poklonimo vsakomur, ki nam jo dokaže. Naši Orlički tudi pridno trbijo, da nam bo država prevzela stavbo ter v njej uredila šolo ali bolnico. Le bodite brez skrbi, Orlički, kakor smo mi, ki se nič ne bojimo za Sokolski dom. Mi državi damo, kar je državnega, in ji ne bo nikoli treba kaj po nepotrebnem jemati. Nam ni treba stražiti Sokolskih domov, imamo notranjega dela za napredek dovolj; medtem ko ste vi, Orlički, edino za farovško parado! — Na velikonočni ponedeljek popoldne ob polštirih priredimo v Sokolskem domu predstavo «Spavaj, moja deklica». Igra je v vestnih rokah in bo dobrodošlim gostom gotovo nudila obilo duševnega užitka. Obiščite nas torej od blizu in daleč!

MORAVČE. Podati moramo kratek pregled volilne borbe v našem kraju kot mal donek k kroniki poslednjih volitev. Javnih shodov posebne važnosti pri nas ni bilo. Prirejeno je bilo le dvoje malopomembnih zborovanj, eno klerikalno v Ljudskem domu, ki je poteklo čisto nemoteno, drugo pa v Zadržnem domu, kjer so klerikalci pokazali svoje razbijalske zmožnosti. Demokrati smo ostali bolj v ozadju, dobro se zavedajoč, da je ob besnem fanatizmu klerikalcev in strankarskem zaslepljenju samostojnežev vsaka trezna in pametna beseda kakor bob ob steno. Pri vsem tem je število naših glasov ostalo neizpremenjeno, čeravno se je med tem nekaj pristašev izselilo iz našega kraja. Pregovarjali smo več na videz pametnih oseb, naj dobro preudarijo, kam bodo spustili kroglico, kajti volitev tako zgodovinskega pomena morda niti več ne bo. In res so nam te volitve izpričale, da nas velika vojna doba prav nič ni izučila, da slovensko ljudstvo drvi nazaj v predvojno nazadovanje! Naši kaplani so bili ves mesec na nogah, obšli so vse hiše. Po stari navadi so strašili z Bogom in vragom ter javkali, da se namerava vreči križ iz šole in uvesti civil-

ni zakon. In na vse kriplje so razlagali sladkosti bodoče avtonomije. Uspeli so v toliko, v kolikor pri nas ljudje ne mislijo z lastnimi, temveč z njihovimi možgani. In to žal velja še za pretežno večino tukajšnjih volilcev. Toda, ljudje božji, zapomnite si, da boste še presneto obžalovali, ker se s samimi nedosegljivimi obljubami daste vpregati v farovski jarem. Po vsaki veselici pride maček, tako bo tudi po vaši dozdevni zmagi prišlo obžalovanje. Zdaj samo počakajmo, kaj bodo dosegli klerikalni poslanci! Eno pa lahko smelo trdimo: ako bi bilo v Beogradu danes n. pr. 150 demokratskih poslancev na delu, potem bi vi strmeli nad napredujočo dobrobitjo vseh stanov. Zakaj pri demokratih je volja in delo res vse, pri klerikalcih po le obljubovanje in fraze. Naši duhovni gospodje vedno poudarjajo, da naj ljudstvo samo odloča svojo usodo. Dobro, mi smo prvi za to in je le naša iskrena želja, da bi nam napočil tisti čas, ko bodo ljudje volili po lastnem preudarku, ne pa po farovski komandi. Takrat pa ne bo konec farovške sile in takrat bo Jugoslavija tudi duševno svobodna in bo visoko dvignila prapor naprednih idej!

DOLENJI BOŠTANJ. Dne 18. marca so Marovtovi pevci razglasili vinočoč pod vejo. To pa z največjo orlovsko in pevsko zabavo. Orlovski pevski zbor je popeval po notah, pa tudi brez njih, kakor mu je kazalo. Naši dragi Orlički so okupirali «salon», za Sokole pa so dejali, da naj ostanejo v prvi sobi bliže zunanjih vrat. Orli namreč Sokolom obetajo grozovito metlo. Sokoli sicer ne znajo pometati pajčevin, kar bi se marsikateremu Orlu prilagalo in bi mu morda bilo tudi potrebno, pač pa bodo sami zgrabili veliko metlo, kadar bo pri Orlovstvu treba kaj počistiti. Na cerkvenem koru bi včasih že bila nujno potrebna. Naši dragi Orlički namreč na njem ne delajo preveč v slavo božjo, temveč zbijajo šale iz ljudi v cerkvi. Zaenkrat ne bomo prinašali podrobnosti, ker do Velike noči še vedno imajo čas, da si izprašajo vest. Če pa tudi velikonočna spoved ne bo nič zalegla, potem resnično pridemo z veliko metlo.

ŠT. JERNEJ NA DOLENJSKEM. Volitve so se pri nas končale z že znanim izidom. Po zaključku volitev se je slišalo zvonjenje kot dokaz, da služijo zvonovi političnim namenom. Sedaj bomo le še čakali, kdaj nam pri-

nesejo klerikalci nebesa na zemlji. Demokratski glasovi so pri nas dvojno narasli od zadnjih volitev. Vsa čast našim zavednim volilcem. Komunisti, ki so doživeli že eno nedeljo prej strahovit polom, so padli na eno tretjino. Ti so bili pri nas neverjetno razširjeni. Trgovec Schmid in „sovjetski komisar“ Pirkovič naj ostaneta v žalostnem spominu, komunistem pa je za vedno izginil s površja. Hoteli so imeti „zdrženje vseh evropskih norcev“. So pač ljudje, ki se razumejo na politiko, ko zajec na boben. Sedaj ne vedo ne kod ne kam in doživijo demokrate, da so jim odvzeli glasove. Na skrivoma že škilijo v Italijo. Mogoče so dobili od tam tudi podporo. Po Veliki noči bo pri nas birma, in škof se bo lahko na licu mesta prepričal, kje se je izvršil imeniten polom klerikalno-komunističga bratstva, za katero je svoj čas v Ljubljani sam oddal svojo kroglico.

NAZARJE V SAVINJSKI DOLINI. Na dan volitev je veljala, kakor znano, prepoved točenja opojnih pijač za vse gostilne v državi, a pri nas se je seveda morala najti izjema. V neki tukajšnji gostilni ste dne 18. marca lahko dobili vino v pokaličnih steklenicah. Jaz sam sem isti dan zahteval pokalico, natakrica pa mi je kar na lepem postregla z vinom. Ze prejšnji dan je gostilničar izjavljal, da bo vino točil v «kraherskih flašah». Pa recite, da klerikalci niso vzorno organizirani!

GOMILSKO. Naš kot je kakor pozabljen. Od nas, g. urednik, še menda niste dobili nikoli poročila, kakor da nas ni na svetu. Smo pa tudi mi hudi politiki, samo zelo črno smo pobarvani. Nekateri se že kesamo, ker smo verjeli klerikalnim agitatorjem, ki so nam obljubljali, da nam ne bo treba plačevati dohodninskega davka in da bo vse ceneje, ko bo izvoljen dr. Korošec. No, sedaj je izvoljen, toda cene še kar rastejo in je podoba, da bodo še bolj zrasle, ko bo začel dr. Korošec svojo politiko muštrati tam v Beogradu. V nedeljo smo imeli pri nas Orle, ki so klerikalno zmago proslavljali, pa rečem vam: Orli mi ne ugajajo, so pa že Sokoli nekaj popolnoma drugega. Kar je res, je res! Sokoli se znajo vse drugače obrniti in jih je veselje gledati, a Orli se obračajo kakor kaki kilavci. Se takoj vidi, da so Orli le privesek politične stranke, dočim je Sokolom vežbanje telesa in utrjevanje zdravja glavno. To pač po mojem skrom-

ljubeznivo! Ali se ne bi imela midva kaj rada?“

Ciganka je spoznala, da ima ta človek pogum le, kadar je vinjen.

„Prav lahko se domeniva. Pridite jutri zvečer ob šestih...“

„Imam še službo.“

„Torej ob sedmih.“

„Imam večerjo.“

„Tedad ob osmih.“

„No, to bo že držalo. Kam pa kam?“

„V park Rivolin.“

„V park Ri—vo—lin, kajne!“

„Da. Ali ga poznate?“

„Kaj bi ga ne poznal. Saj se ime—nuje pa—park Rivo—vo... Glava mu je omahnila na mizo in tam je zaspal.“

Ciganka pa se je tiho izmuznila ven ter se še pred polnočjo odpeljala domov.

Drugi dan je imel Žane v pisarni težko glavo.

„No, vendar enkrat, da si se ga tudi ti pošteno nalezel,“ ga je dražil Dore. K sreči

sem dobil še Janeza, da sva te potem iz restavracije vlekla domov, tako si bil trd. Sicer pa, ali se je že vse končalo? Običajno ima maškerada nadaljevanje še drugi dan.“

„Tudi pri meni je tako,“ je odvrnil Žane. „No pa to ostane med nama. Nocoj bom govoril z njo, jutri pa ti povem uspeh.“

Ko je odhajal zvečer proti parku, si je mislil: „Lepa je, lepa! Hej, taka ženica ne bi bila napačna. Da me ima nekoliko rada, je že pokazala, ko me je sama povabila. To samsko življenje ni nič. Pisarna in večna pisarna, ko pridem domov pa prazna soba. Ej, Žane, Žane, več sreče imaš kot pameti.“

Ko je prispel v park, ni ugledal nikjer nikakega živega bitja. Mislil je, da je zamudila. Hotel se je že vrniti proti domu, ko priskoči izza ciprese k njemu v črnem baržunastem plašču zavita ženska ter mu pomolila roko: „Dober večer!“

Žane jo je čudno pogledal. „Dober večer,“ je odgovoril, „toda oprostite, gospodična, jaz vas ne poznam.“

„Saj sva se včeraj domenila za sestanek.“

„Da, domenil sem se res, ampak z drugo gospodično — črno-lasko.“

„In vam ne pride na misel, da bi utegnili biti to jaz?“

„Vi? Ne štejte mi v zlo, če vam rečem, da ji niste prav nič podobni.“

„Seveda, ker danes nimam lasulje?“

„Kaj, lasulje?“ je poparjeno menil Žane.

„Večina včerajšnjih črnih je danes plavo-lasa. Nasprotno pa so mogoče včerajšnje brinetke in blondinke danes črnuke. Razlika je namreč ta, da je bil včeraj pustni torek in danes pepelnica.“

Znala pa je! Žanetu je zelo ugajalo njeno govorjenje; nikakor pa si je ni mogel predstavljati za lepo. Ko pa sta prišla bliže k luči, je še opazil, da ima zelenkaste oči in ne črnih.

„Gospodična, oprostite, da imam tako malo poima o teh stvareh. Bil sem namreč včeraj prvič na maškeradi. Dovolite, da se vam predstavim: Žane Molnar.“

nam mišljenju ni brezversko kakor gobezdajo bedaki, ki še niso pogledali preko domačih plank. Končno vam moramo se povedati, da je pri nas volil tudi eden Nemec. Mi smo ga šli takoj z „lahterno“ iskat pri belem dnevu, pa nismo našli niti nobenega takega človeka, ki bi res prav dobro nemško govoril. Naleteli pa smo — z „lahterno“ namreč — na take Nemce, ki so sicer drugače čisto navadne slovenske gomilske krvi. Bog nam pomagaj, saj nekateri ljudje res ne morejo nič za to, če jim je Stvarnik zmešal okus. Saj tudi bolnik, ki si domišlja, da ima živo žabo v želodcu, ne more nič za to. — *Bivši klerikalec.*

POLZELA. „Vse, kar leze ino gre, v favovško malho volilo je,“ tako se govori o nas. Vendar smo pri nas tudi naprednjaki, ki smo oddali glasove za našo stranko, le redki smo. To nas prav nič ne straši in tudi nismo nič drugega pričakovali, ker nevednost večine tukajšnjega ljudstva je znana devet far na okoli. Zadnjič je v neki tukajšnji gostilni razlagal neki možak iz Preserij v braslovški občini: „Nisem klerikalec, pa volil sem jih, Korosec nas je spravil pod Srbe, pa nas bo sedaj spet „proč“ dobil.“ Možak se naj le kar potrošta: Korosec ne bo nikogar „proč“ dobil, pač pa jih bo preserijski modrijan „gori“ dobil — namreč po tistem delu telesa, kjer se ponavadi sedi, ako ne bo pametneje sukal jezika. Pri tej priliki pa moramo pripomniti, da mi Slovenci doslej še nismo bili pod Srbi in Srbi ne pod nami, ker smo Srbi, Hrvati in Slovenci enakopravni državljanji. Mi ne maramo nobene nadvlade kakagega plemena, kakor bi radi velesrbski radikalci. Mi hočemo enako pravico za vse in to tudi naša stranka zahteva.

BRASLOVČE. Pri nas imamo dva kaplana. Včasih smo imeli samo enega, pa je bilo dosti, toda naš dekan potrebuje dva. Nič ne rečemo, duhovščina mora biti in vršiti svojo pastirsko dolžnost med verniki, ali nam se zdi, da smo dobili še enega kaplana le zato, da bi pomagal agitirati za klerikalno politiko, katera ima seveda ravno toliko skupnega z vero kolikor ima slaboumnež skupnega z razumom. Prvi kaplan je pobožen, rad tudi pretirava v svoji pobožnosti, a s politiko se manj peča. Ker pri svoji pobožnosti misli pošeno, mu mnogo lažje oprostimo volilno agitacijo nego novemu kaplanu, ki pride s hi-

navsko priliznjenimi besedami med ljudi. In takim sladkim besedam nasedejo stari možje. Bog se vas usmili, saj toliko boste vendar mislili z lastno glavo, da se ne boste kot muhe vsedli na vsak lim. Kaj res mislite, da se bodo izpolnile obljube, ki ste jih dobili pred volitvami. Le počakajte vsi, ki ste nasedli klerikalnim vabam, še vas bo bolela glava. Podvršani, ki sta vas premotila kaplana s svojimi shodom, nič ne bo iz vseh obljub! Nekateri Podvršani — pomislite! — so volili klerikalce, češ, da bodo ti odpravili šolo. Bójjo se torej, da bi se preveč naučili. Res, ponosni ste lahko vi in vaši agitatorji na to svojo modrost. Povedati moramo tudi, da je bilo po volitvah v cerkveni hiši veliko veselje in čeprav se alkoholne pijače takrat niso smele točiti, smo vendar videli prihajati iz hiše navdušene in okrogle može, stebre klerikalne nevednosti, da se ne izrazimo hujše. Tudi marsikateri nezvesti pristaš SKS. se je sedaj sramežljivo štilil med klerikalne zveličarje. — Pri nas smo osnovali, kakor smo vam že zadnjič pisali, Orjuno, ki je kakor trn v peti našim Marijinim devicam in devičarjem. Na ustanovni občni zbor je prišlo tudi mnogo teh svetih Lojzekov, ki ponoči radi tudi igrajo vlogo svete Magdalene, preden se je spokorila; vsi so sicer pritrdjevali govornikom, ki so lepo izvajali, kakšen pomen ima Orjuna kot narodno društvo. Ko so pa ti brihtni Lojzeki odhajali, so kimali in pravili: „Nikar ne verjemite!“ Zakaj pa se niste oglašili na občnem zboru pred vsemi? Ste se bali, da bi vam povedali, kar vam gre? Za danes dovolj! Prihodnjič vam bomo pisali še kaj več o naših klerikalnih zapeljivcih in kimovcih. Čutimo dolžnosti, da skušamo odpreti oči ubogim zapeljancem.

SV. RUPERT NAD LAŠKIM. Pri našem rudniku imamo nekaj klerikalnih kimavcev, ki se prav radi in po nepotrebnem vsajajo. Ko je pred kratkim neki fant čital „Domovino“, so začeli hujskati proti naši stranki in je neki Miha Zorko, po domače Samotejs, hvalil „Slovenskega Gospodarja“. Bog ve, zakaj ga je hvalil, menda zato, ker ima dosti papirja in papir se pa rabi za marsikaj. Vi ste ravno tako delavci in posestniki kakor jaz, pa se še niste spametovali in še vedno verjamete g. kaplanu Slanetu. Povemo vam naprej, da se boste še kesali, ko boste enkrat do dobra spoznali, kaj so klerikalci. Mi pa ostanemo

zvesti pristaši JDS., to si zapomnite. Za enkrat toliko, drugič več. *Kmet in delavec.*

ŠT. RUPERT NAD LAŠKIM. Naš gospod župnik so nam na dan volitev na prižnici podali tudi tale krščanski nauk: «Krščanski možje in mladeniči! Vaša dolžnost je, da greste vsi na volišče in volite krščanske poslance, nikakor pa ne nasprotnih!» Mi smo vseeno storili drugače. Toda: kanceliparagraf, kje si?

ŠT. RUPERT NAD LAŠKIM. Naši klerikalni gospodje se kaj radi bahajo, kako dobro jim gre povsod. O, seveda dobro, ker ničesar drugega ne počenjajo kakor ljudi farbajo in na ta račun dobro živijo od kmetiskih žuljev. Da ne bodo mislili, da smo jim «favšni», bomo tokrat povedali nekaj drugega o naših klerikalnih «kokljah in kokicah». Kako so vendar brihtne! Dne 11. t. m. so imeli rudarji shod, pa so te devojčice dejansko napadle «samostojnega» govornika, čeprav je bil — socijalist! No, pa nič za to, tudi taka modrost je nekaj vredna. Glavno komando sta imeli ena zakonska ženica in ena sirota samica. Prva se je s fiziološko prekljo spustila v boj, pa je slabo naletela; druga je sicer korajžna deklica in je vajena metati se s fanti, a tokrat je bila slabe sreče in je dobila svoje plačilo. Ker se kokicam na shodu ni obneslo regljanje, so ga nadaljevale v «Slovenskem klobasarju», kjer so priobčile tako zmešan članek, da ga živ krst tudi s tremi «špeglji» ne more razumeti. Klerikalne devojke so za nas res prebrihtne, a vseeno bi jim svetovali, da naj se namesto politike raje lotijo metle in pranja v domačih hišah, kjer jim je temeljito potrebno.

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo uprizori na belo nedeljo, 8. aprila, v društveni dvorani velezanimivo veseloigro v 5 dejanjih «Babilon». Začetek točno ob pol 4 uri popoldne. Po predstavi prosta zabava s plesom, petjem in tamburanjem. K obilni udeležbi se vabijo sosedi in domačini. Pridite vsi!

ŠT. ILJ V SLOVENSKIH GORICAH. Mi imamo rojaka, na katerega pa nismo hudo ponosni. To je sodar Juri Kapun. Prebiva, hvala Bogu, malo pri nas. Prav za prav sploh nikjer ne ostane dolgo. Pred njim ni varna nobena stvar, vse pobaše, kar vidi. Pred božičnimi prazniki je vstopil v službo

Ona mu je podala svojo vizitko. Sprehajala sta se dalje ter se pogovarjala o vsakdanjih stvareh. Zane ni hotel napeljati pogovora na ono točko, katero sta mislila oba, da jo bosta danes ugodno razrešila.

Predno se je Zane poslovil, jo je še vprašal: „Gospodična, kje bi vas dobil?“

„Moj naslov stoji napisan na vizitki,“ mu je odgovorila.

Drugi dan je Zane pokazal Doretu vizitko ter ga vprašal: „Ti, kdo je ta Virginija Neli-konja?“

„Ta,“ se je zasmeljal Dore, „prva lahkoživka tega mesta.“

„Kaj, ona?“

„Da. Čudno se mi zdi, da ti je nepozna-na, ko jo vendar vsak pozna.“

„Pa ne izgleda taka. Govori zelo modro.“

„Ej, seveda. Hotela te je ujeti v svoje mreže, da bi se z njo oženil. Sicer si pa lahko včeraj opazil, kako je koketirala.“

Tako je končala Zaneova prva ljubezen.

Zorana

V prestolici zamorskega kralja

Afrika ima mnogo skritih pokrajin, ki raziskovalcem nudijo nebroj zanimivosti in čitateljem takih krajepisov dovolj zabave. Pustinje in pragozdovi, ki jih je premerila doslej redkokdaj noga Evropejca, čuvajo skrivnosti, ki navadno ne pridejo v široko javnost, ker večina evropskih raziskovalcev, ki se podajo tjakaj, umira od strašne «žolte mrzlice», ki gospodari v onih krajih.

Gotovi deli Južne Afrike pa imajo vendar že toliko zdravješe podnebje, da se prebivalci obdržijo pri zdravju. Mnogo je tam evropskih naseljencev, ki so se začeli tam naseljevati že v sedemnajstem stoletju. V glavnem so to sami Holandci ali, kakor se sedaj imenujejo, Buri. Njihovo življenje v novi domovini ni bilo postlano z rožicami. Na eni strani so jih ogrožala domača zamorska plemena, na drugi naravne neprilike:

vročina, divje zveri. Težko so se morali boriti za obstanek.

Neposredno pred burško-angleško vojno je bil položaj za Bure izredno težak. Imeli so za soseda zamorsko pleme Swazi, ki je dandanes že popolnoma krofko zaradi ostre angleške knute. Nedavno je Roy O'Nel, sorodnik bivšega znamenitega burškega predsednika Krügerja, izdal knjigo spominov, iz katere povzemamo nastopni zanimivi popis omenjenega bojevitnega črnega plemena:

Pred burško-angleško vojno so močni zamorci Swazani stalno ogrožali burste naseljence. Da bi kolikortoliko preprečili napade teh zamorcev, so se pogodili z njihovim kraljem Buno, da mu plačajo mesečni davek dvesto zlatnikov. In pisca knjige je zadela nekoč ta čast, da je nesel zlatnike k zamorskemu kralju. Ni se podal sam, temveč si je vzel spremstvo 500 jezdecev.

Ko prijezdimo v zamorsko selo — pripoveduje O'Nel — zagledamo kralja, šefajočega gor in dol s puško v roki. Povsod naokrog smo opazili njegove podložnike, ple-

pri posestniku Glazarju v Rušah in je 3. marca t. l. izgubil z nedeljsko obleko, suknjo, s parom čevljev, klobukom in 120 kronami svojega tovariša hlapca Vohla. Nadalje je tudi v Murecku v Avstriji vlomil v hišo Pavla Druška in mu odnesel polno raznih stvari. Po vladu se je vrnil nazaj v Jugoslavijo, kjer so ga oblasti prijele. Pred mariborskim okrožnim sodiščem je dobil 10 mesecev težke ječe.

Kmetijski glasnik

NA DAN S TRAVNIŠKO BRANO!

Kar je plug za njive, to je travniška brana za travnike. Brez brane ni obdelovanja po naših travnikih. Zato pa ne sme manjkati v nobeni vasi in pri nobenem boljšem posestniku. Mali prostori se lahko obdelajo tudi z železnimi grabljami.

Travniška brana nam opravlja *trojno delo*. Prvič nam *trebi mah*, ki je najhujši plevel naših travnikov. Kjer gospodari mah, tam se izpodrivajo dobre trave in detelje. Mah in dobre trave, to ne uspeva skupaj. Zato je pa preganjati mah z vsemi silami. Mah mora v kraj. In če nam brana sama ne pospravi mahu stran, naj se mah pograbi še z ostrimi grabljami. Čim bolj ga bomo iztrebili, tem boljše bodo košnje.

Drugič nam travniška brana *rahlja zemljo* pri vrhu, jo tako rekoč odpira in izpostavlja vplivom zraka, vlage in toplote. Tudi to je potrebno. Zlasti na težki zemlji je važno, da se zemlja zrači, oživilja in podpira v svoji rodovitosti. Z vlačjenjem se pa poruje poleg mahu tudi marsikatero plitvo vkoreninjeno in malovredno zelišče, ki nima mesta na travniku, ker ga je smatrati za plevel.

Tretjič se z brano *poravnajo tudi krnine*. Pri tem se ti kupčki rodovitne prsti razgrnejo in razdele po travniškem površju. To pa vpliva ugodno, ker se s tem pritegne nova zemlja k nadaljnji rodovitosti travniške ruše. Površje se tako rekoč oplodi z novimi drobci prsti.

Učinek branjanja je tedaj *mnogostranski in zelo potreben* po naših travnikih. Zeleti je, da ga pridno izrabljamo in obračamo za povzdigo travniške rodovitosti. Le tam, kjer je travniška zemlja po naravi rahla, naj se po očiščenju travnika od mahu, travnik še povalja z valjarjem. Na težki zemlji pa ne.

čate zamorce s starinskimi puškami in sekiricami. Kralj Buno nas je pozdravil z glasnimi vzkliki, po katerih smo takoj spoznali, da je pijan. Zamorci so sledili njegovemu vzgledu ter začeli rjoveti na vse pretege, svečano mahajoč z rokami in cepetaje z nogami ob tla.

«Stopi s konja, O' Nel,» me pozove kralj. «Videti hočem, kako znaš streljati. Streljal boš z mojo puško, da jo preizkusiš. Počakaj, najprej jaz, nato ti.»

Kralj Buno nabaše svojo starinsko puško in jo nameri naravnost v vrsto svojih podložnikov, ki so okrog sto korakov od nas stali v razgovoru. Ustrelil — in eden se takoj zgrudi težko ranjen. Njegovi tovariši pa niso pokazali usmiljenja, temveč začeli s sekiricami udrihati po ranjencu in mu skrajšali odhod na oni svet. Medtem je kralj Buno že v drugič nabasal puško, pomeril v drugo gručo in zopet na lepem ustrelil enega svojih državljanov. To je bila najbolj zverinska podlost, kar sem jih kdaj videl na svetu. Ko-

V prvi spomladi, pa naj se pojavijo po naših travnikih povsod travniške brane!

DOMAČA DETELJA V DRUGEM LETU.

Domačo deteljo pridelujemo navadno za eno leto. Leta poseve pri tem ne štejejo. Če pustimo deteljo še drugo leto, dobimo samo še eno košnjo, ki je pa navadno slaba in sploh manj varna. Detelja postane po prvem letu košnje tako redka, da se je navadno ne izplača puščati še naprej.

Pridejo pa izjemni časi, kakor jih doživljamo sedaj, ko nam krme splošno primanjkuje in ko si nujno želimo kaj več pridelka. V takih položajih pa nastane za marsikoga vprašanje, ali bi ne kazalo, da bi pustil deteljišče še za eno košnjo in naj je ta tudi slabša. Ta košnja bi namreč ne stala nobenih posebnih stroškov.

Kdor ni deteljišče že jeseni preoral in namenil za kaj drugega, ima priliko, da si pomaga na ta način še do ene košnje. Po tej košnji se da še s pridom pridelati zgodnja turščica, slično kakor po rdeči detelji ali inkarnatki (turški detelji), ali pa tudi proso, ki pride po takem deteljišču na dosti močno in tudi plevela čisto zemljo.

Za marsikoga pa nastane pri tej izredni važnosti, ki jo imajo krmske rastline za naše kraje, tudi to vprašanje, če ne bi kazalo podaljšati košnje pri domači detelji tudi še na drugo leto s tem, da bi med domačo deteljo sejal *laško ljulko*. V tej mešanici ostane namreč detelja lahko dve leti zaporedoma na košnjo in daje lepe pridelke. Pri današnji draginji semena in sploh obdelovanja bi se marsikomogo gotovo bolj izplačalo, ako bi sejal tako deteljno mešanico za dvoletno rabo, kakor pa samo čisto deteljo za enoletno rabo. Na ta način si prihranimo obdelovanje za eno leto, po drugi strani pa pomnožimo pridelke krme. Priporočalo bi se to posebno v tem slučaju, če manjka travnikov in če imamo dosti njiv.

Pri tem moram seveda poudarjati, da take mešanice detelje s travo ne zapuščajo zemlje tako močne za poznejše žito, kakor če pridelujemo samo čisto deteljo. Tudi niso take mešanice pripravne za pridelovanje deteljnega semena. Zato so pa po drugi strani izvrstne za zeleno košnjo in za pokladanje molzni govedu.

maj sem mu ubranil nadaljnjo krvooločno početje. Kralj Buno je z jezo odstavil puško, nato pa zarohnel nad mano: «Sedaj streljaš ti!» Bogme, nisem se hotel pokazati krvavega junaka, vendar sem zgrabil nabasano puško. Roke so mi drhtele, ko sem pomeril in izprožil — nad glavami zamorske gručice. Ustrelil sem že petkrat, zadel hvala Bogu nič. «O, dolgouhi zajec, puško mi kvariš s svojo strahopetnostjo», je kliknil pijani kralj Buno in mi puško iztrgal iz rok. «Čakaj, sedaj se poizkusiva sama med seboj. Metala se bova. Pa ne zameri mi, če ti zlomim kako reberce!»

Tudi ta junaška preizkušnja mi ni bila nič kaj dobrodošla. A srce mi navzlic miščastim rokam Bunovim ni zlezlo v hlače. Ako ga pa smuknem na tla — sem pomislil — ga preklestim, da me bo pomnil. Odložil sem suknjo, si zavihal rokave in spoprijela sva se. Kralj Buno se me je oklenil krčevito in stal je kakor skala. Na mah pa se mu izvijem iz trdega objema, oklenem se mu okrog bikovskega tilnika, zamahnem z vso silo — in pijani kralj Buno je z vso težo telebnil na-

PROPADANJE NAŠE BIKOREJE.

Naša živinoreja doživlja težke čase. Kakor se sliši od raznih strani, prodajajo naši živinorejci neomejeno svoje bika, samo da se rešijo pomanjkanja krme. Za obstanek naše reje je to zelo nevarno, kajti če bo manjkalo bikov, bo manjkalo tudi prireje ali zaroda in kvarila se bo vsa kravjereja in ves užitek, ki ga imamo od nje. Nedogledne bodo vse te posledice.

Naša živinoreja trpi že zdaj na občutnem pomanjkanju bikov. Ali naj ta reja res še dalje propada in naj potegne seboj vso našo kravjerejo?

Nedopustno je, da se godi vse to propadanje bikoreje pred očmi prizadetih živinorejcev in brez vsakega zadržka, prav tako, kakor bi bilo vseeno, ali imamo v občini potrebne plemenjake ali pa ne. Čudno, da se naše občine tega nevarnega položaja ne zavedajo in da mirno gledajo, kako se jim biki pred nosom odpeljujejo v mesnico. Kakor bi ne imela bikoreja nobenega posebnega pomena za nadaljnji obstanek živinoreje! Taki pojavi so mogoči pač le po krajih, kjer manjka vsakega čuta za najvažnejše skupne potrebe živinorejcev.

V takih letih splošnega pomanjkanja bi bilo nujno potrebno, da se ohranijo vsaj biki svojemu namenu. Pri nas je pa ravno narobe. Prav biki morajo najprej iz hleva. S stališča posameznih malih živinorejcev, ki se ukvarjajo z rejo bika, je to umljivo, če jim zmanjka krme, neumljivo je pa to s stališča občne živinoreje in njenih potreb. In to stališče bi morali zavzeti vsi prizadeti živinorejci, ker trpijo v tem slučaju vsi brez izjeme in ne samo tisti poedinec, ki je svojega bika prodal. V takih slučajih se moramo vsi zavedati, da smo vsi poklicani pomagati k reji potrebnih plemenjakov in da moramo k tej *neobhodno potrebni reji prispevati iz lastnih moči*, da nam ne propade.

Opustiti pa moramo pri tem tudi stališče, da nam bo k tej reji prispevala država in da nam bo ona preskrbela v skrajni sili potrebne plemenjake. To stališče je napačno in goljufivo. Če si ne bomo znali sami pomagati, bo zaradi državne pomoči lahko propadla vsa naša bikoreja. Edino v *samopomoči je naša rešitev!*

tla ter se z nosom zaril v pesek. Nato sem mu pokleknil na pleča in rezko dejal: «Ali sem junak, visoki kralj Buno?» Odvrnil je: «Naj te obsije solčna slava, izpusti me, nagradim te!»

Vzravnalā sva se drug ob drugem in si segla v roke. «Hoj pijače, da pogoltneva junaški požirek.» Ze je stal pred nama kraljev sluga in mi v koščenem bokalu iz človeške lobanje nudi močno žganje. Trčila sva s kraljem Buno, pogoltnila junaški požirek in pognala lobanje v stran.

Dovolj mi je bilo obiska. Segel sem po mošnji in jo z zlatniki vred izročil kralju Bunu. Nato sem se naglo povzpela na konja in se na kratko poslovil. Ko smo se v naglem diru pognali iz Bunove prestolice, nam je sledilo poslovilno rjovenje Bunovih podaničkov. Za trdno pa sem sklenil, da kralja Bune ne pojdem obiskat nikoli več . . .

Pristopite vsi k Jugoslovanski Matici!

SADJARSKI POMOČNIKI.

Če pogledamo v naše vasi, vidimo skoraj povsod, da ni nobena stvar tako zapuščena kakor je naše *sadno drevje* in pa naša *gnojšča*. Pogreške najdemo sicer tudi pri drugih stvareh, ali tako očitnega zanemarjenja ni najti nikjer, kakor pri sadnem drevju in pri gnoju. Naravnost usmiljenja vredni so ti nasadi, te sadne goščave, ki jih imamo okrog hiš. Napol suho drevje se pušča popolnoma v nemar. Dogaja se celo, da mirno trpimo v teh vrtovih celo drevesa, ki so že leto dni popolnoma suha. To je jasen dokaz, kako malo nam je mar sadno drevje. O kakem čiščenju in obrezovanju drevja pa sploh ni govora.

Težko se stori človeku, ki opazuje to grdo nevhvaležnost napram sadnemu drevju, ki ne zahteva dosti dela, pa mu še tega ne privoščimo.

Tudi tukaj imamo napačne nazore, da sadno drevje ne potrebuje strežbe in da se njegovi pridelki ravnajo izključno le po sadni letini, nekako tako kakor pri gozdnem drevju. Dokler veljajo taki nazori, seveda ni pričakovati, da se bo v kratkem na bolje obrnilo po naših sadnih vrtovih.

Ker je pri odraslih gospodarjih premalo znisla za oskrbo sadnega drevja, je treba mladino za to pridobiti in navdušiti. V vsaki občini bi morali imeti mladeniče, ki bi bili praktično izvežbani v čiščenju drevja, v pomlajevanju in preceptljevanju drevja. Te mladeniče bi bilo treba vzgojiti v posebnih *sadjarških tečajih*, ki bi se pričeli na kmetijskih šolah. Vsaka občina bi morala imeti nekaj takih *„sadjarških pomočnikov“*, ki bi hodili ob ugodni zimi in v zgodnji pomladi od vasi do vasi in bi pomagali pri oskrbovanju sadnega drevja. Tako kakor je po drugih krajih! Mnogo dobrega in spodbudnega bi se na ta način lahko doseglo za napredek našega sadjarstva.

Ti pomočniki bi lahko preskrbovali tudi potrebne cepiče za preceptljevanje slabega drevja in bi na ta način lahko mnogo pripomogli k zenačenju in pomnožitvi najbolj pripravnih sadnih vrst v posameznih krajih. S tem pa tudi k povzdigi sadne kupčije. Važna opora bi bili tudi okrajnim ekonomom pri vsem podrobnem delu, ki ga imajo za povzdigo našega sadjarstva.

Pobožni ljudje

II.

PODGRISKE DEVICE.

V Podgriški vasi, ki je svoje vzgledno pobožno življenje vedno kazala tako očito, ne smemo prezreti boguvdanega ženstva. Kaj bi porekle drage Podgričanke, ako bi v mojih drobnih popisih ne našle omenjenih tudi samih sebe! Hudo bi mi zamerile, gotovo bolj, kakor zdaj, ko jih bom popisal ne-le od desne, temveč žal tudi od leve plati...

Med vsemi podgriški devicami je že od svojih mladih let slovela Brkleževa Nežka. To pa menda zato, ker je bila gospodarica čedne kmetije. Zakaj se Nežka, ki svoje dni tudi v lice in postavo ni bila napačna, ni omožila, to je ostala vaška skrivnost. Ugibanja in razlogov je bilo zadosti, toda Podgričani so tudi to prekrili s plašcem krščanske ljubezni. Hudobne jezike so o Nežki najbolj brusili sosednji vaščani in Trdinov Šimen iz Doline je nekoč v gostilni spričo Nežke za-

MESNATO VIME.

Mesnato vime ni dosti prida. Krave s takimi vimeni ne veljajo za dobre molznice. Mesnato vime poznamo na tem, da ostane tudi po molži na videz polno. Take krave imajo zmeraj tudi slabše razvite mlečne žile, ki so že same na sebi važen znak za večjo ali manjšo molžo.

Mesnato vime ni v tem pomenu besede mesnato, kakor bi kdo mislil. Svoje ime ima zaradi tega, ker se pri tipanju čuti, kakor da bi bilo iz mesa. Manjka mu tistih mehurčastih žlez, ki jih čutimo, če otipljamo mlečno vime, posebno ko je molža končana in postane vse vime, ki je bilo prej napeto, zopet mehko. Mesnato vime ni „žlezovito“, kakor bi se lahko izrazili. Mlečne žleze ima, kakor sploh vsako vime, toda te žleze so pri mesnatem vimenu slabše razvite. Vmes je polno vezne tkanine ali pa tudi tolščobe. S tako tolščobo izpolnjeno vime bi lahko imenovali tudi *„tolščeno vime“*. Nahajamo ga navadno pri kravah, ki se rade debele in ki so že iz tega vzroka manj porabne za mlečnost.

Mesnato, oziroma tolščeno vime se začne prikazovati že pri prvesnicah. Če vime po molži ali po sesanju ne oplahne in ne postane voljno in mehko, ampak obdrži svojo mesnatost ali napetost, potem je to zmeraj znak slabe mlečnosti.

Mesnato vime poznamo v molzni dobi najlažje po molži, pri visoko brejih kravah pa takrat, kadar ostavijo molžo, kajti v obeh teh slučajih obdrži mesnato vime svojo obliko in obimovitost, dočim postane dobro mlečno vime v takih slučajih prazno in mlahavo.

Na mesnatem vimenu je tudi vse krvno ožilje med molzno dobo slabše razvito, kar je naravni pojav slabše mlečnosti.

UPORABA SADJA NA KRIVIH POTIH.

Pretečeno jesen smo imeli bogato sadno letino. Če položimo sedaj račun, kako se je vsa ta letina pri nas porabila, pridemo do zaključka, da se je vse preveč sadja porabilo za namene, ki v mnogih slučajih več škodujejo kakor koristijo. Premnogo sadja je šlo v žganje in mošt, ki se bosta doma porabila, premalo pa v prodaj in v denar.

Po Gorenjskem in drugod se je nakuhalo veliko žganja, ki ga zdaj pije mlado in staro.

Ali je to namen te lepe panoge gospodarske? Veliko se je napravilo tudi mošta, ki ga bomo brez posebnega haska doma popili. Če izhajamo v slabih sadnih letih brez mošta, izhajamo lahko tudi ob dobrih. Obilo mošta in žganja nas rado zavaja in povzroča rado več škode kakor prida, če ne v tej hiši pa v drugi.

Taka uporaba bogate letine ne odgovarja namenom našega sadjarstva. Pri nas bi morali delati na to, da gre sadje v svežem stanju v denar. Seveda je treba kreniti z našo sadjerejo na boljša pota, če hočemo s sadjem v kupčijo. V kupčiji se zahteva zenačeno blago, tedaj enakovrstno in dobro trpežno blago. Pri nas pa imamo danes tako mešanico, da je težko ustreči vnanjim kupcem. Kakor se moramo po eni strani prizadevati, da spravimo na trg kolikor mogoče enakovrstno blago in trpežne sorte, tako se moramo po drugi strani potruditi, da shranjujemo sveže sadje noter do zime in tudi preko nje, če ga je kaj več. Tudi letos se je lahko opazovalo, da se je s prenegljeno uporabo sadja za mošt mnogo sadja zavrnilo, ker so prišli kupci šele pozneje, ko je bilo sadje že stolčeno.

Za shranjevanje sadja je res treba ugodnega prostora, toda vse to se da izvesti, če ne manjka dobre volje.

Naše vodilo v sadjereji mora biti, da spravimo naš pridelek tako daleč, da ga bo mogoče za lep denar prodajati v druge kraje. Denarja potrebujemo! Pomnoževati moramo tedaj sorte, ki gredo v denar in ki se dobro plačujejo. Na ta način bomo največ dosegli in sadjereja bo postala v resnici dobičkosna. V tem slučaju bomo tudi napredovali. Dokler bomo pa obračali sadje v žganje in mošt, toliko časa pa ni misliti na uspešen napredek sadjarstva. To so kriva pota za naše sadjarstvo!

Obrtni glasnik

O Kolektivna zadruga je preteklo nedeljo imela v Celju svoj občni zbor. Zborovanja se je udeležilo 46 članov. V zadrugi je zastopanih 30 obrti. V glavnem se je razpravljalo o vajeških zadevah. Živahna debata se je razvila o hišni industriji, ker ta zelo občutljivo zadene male obrtnike, zlasti pletarje in sedjarje. Poudarila se je tudi potreba

čel gobezdati o zapeljevanju omoženih dedcev. Tedaj je Nežka kar vzkipeła in je tudi obljubila, da bo šimna gnala pred sodnijo. Pa ga le ni — in vse se je zopet lepo podelglo...

Pri Nežki so se v posvet in pouk shajale vse podgriške device tretjega reda. Ob priložnostih so njeno hišo obiskali tudi duhovni gospod. In Nežka je vedno znala postreči z vsem, kar je bilo v shrambi najboljšega. Kot samostojna posestnica in izkušena govornica je Nežka imela velik vpliv tudi na občinske može in je le obžalovati, da doslej še ni uveljavljena ženska volilna pravica: še za županjo bi bili Nežko lahko postavili.

Prvo mesto za Nežko je zavzemala Krempleževa Polonca. Tudi ona je imela lastno hišico in nekaj zemlje. Ker ni bila domačinka, se o nji ni vedelo dosti govoriti izza mladih let. Hišico je podedovala za svojim stricem in se semkaj v Podgričje preselila z onimi leti, ki jih Prešeren imenuje „starost srpanovih devic“. Polonca je imela posebno piko na pijančke; sploh se je zgražala nad vsakomur,

ki se je pokazal kaj dobre volje. A ljudje so vedeli, da ga tudi Polonca na skrivaj rada cukne, pa ji vseeno niso zamerili, da ona drugim ni prizanašala z oštevanjem in hudovaljem nad pijanstvo.

Zgodilo pa se je nekega samotnega jesenskega dne, da je Polonca obiskala njena zaveznica in tovarišica Nežka. Na dolgo in široko sta razpravljali, druga drugi skoro ni pustila do besede. Vse sta obrali, od farovža do zadnje podgriške bajte in še daleč naokrog znane okoličane. Da pa se jima jezička nista preveč okrhala, je Polonca gostoljubno polnila majolko s sladkim vinčecem, ki ga je v kleti vedno imela za domačo potrebo... In nič čudnega prav za prav ni bilo, da sta se ga prijateljici Polonca in Nežka tekom dolgega kramljanja prav pošteno nasrkali. No pa za slovo je Polonca skuhala še močno črno kavo in Nežka se je poslovila. Polonca pa je bila od vina toliko razgreta, da je utrujena legla na postelj in sladko zadržemala...

Ko se je prebudila, je kazalec kazal že peto uro. Ker je Polonca hodila sleherni dan k

novega obrtnega reda, ki bo mogel ustreči željam obrtništvu.

o Zborovanje krojaških mojstrov se je v Celju vršilo istočasno z zborovanjem kolektivne zadrage. Navzoči so bili mojstri iz Celja, Ljubljane in Maribora. Razpravljali so o mezdnem gibanju pomočnikov, ki zahtevajo 50- do 75odstotno zvišanje prejemkov. Pri pogajanju ni prišlo do pozitivnih zaključkov.

Gospodarstvo

— Vrednost našega denarja. Dne 27. marca se je dobilo na zagrebški borzi: 1 dolar za 95½ do 96½ dinarja, 100 laških lir za 474 do 477 dinarjev, 100 avstrijskih kron za okoli 14 par, 100 češkoslovaških kron za 284 do 288 dinarjev, 100 madžarskih kron za 1 Din 85 par do 2 dinarja, 100 francoskih frankov za 630 do 640 dinarjev. — Na curiški borzi je istega dne veljalo 100 dinarjev 5 švicarskih frankov in 55 santimov.

— Cene žitu. Prošli teden je bila v Vojvodini žitna trgovina zelo mrtva. Pšenica se je ponujala po 450 do 457 Din, rž po 350 do 375 Din, ječmen lažji po 325 Din, težji po 375 Din, za krmo po 305 do 310 Din, za pivovarne po 375 do 400 Din, oves po 292 do 297 dinarjev, kuruza slaba po 257 Din, boljša po 275 do 280 Din, moka št. 0 po 287 do 700 Din, otrobi drobni po 170 do 190 Din, debeli po 250 Din. Izvažalo se je zelo malo.

— Cene živin v Zagrebu so bile prošli teden za kilogram žive teže: voli prvovrstni 12½ do 16½ Din, drugovrstni 10 do 12½ Din, tretjevrstni 5½ do 10 Din, bosanske krave 11 do 12 Din, teleta 13 Din do 13 Din 75 par, svinje debele 25 do 28 Din, mesnate 22½ do 25 Din. Živina se izvažala največ v Italijo, nekaj tudi v Avstrijo, Češkoslovaško in Francijo.

— Cene senu. Seno se je tržilo v Zagrebu prošli teden po 187½ do 210 Din za 100 kg.

— Položaj na vinskem trgu. Hrvatski kmetje so začeli nižati cene slabšemu vinu, ker se bojijo, da se bo zaradi topllega vremena pokvarilo. V okolici Zagreba se ponuja slabše vino po 2½ do 3 Din za liter. Boljša in stara vina se plačujejo po okoli 4 do 4½ Din za liter. Bela dalmatinska vina se prodajajo po 3 Din 75 par do 4 Din. Izvažala se zelo malo in tudi domačih kupcev ni.

maši, se je tudi sedaj naglo opravila in odšla proti fari.

Sredi pota ji pride nasproti Drnulec z Rebra. Počasi se je zibal in premikal in si za kratek čas popeval: „Jaz ga pijem počasi, — počasi, pa cele noči...“

„Oh, Jaka, ali se ne bojiš Boga? Vedno popivaš in poješ fantovske pesmi. V cerkev pojdi raje, k maši, ne pa v oštarijo!“

„Kaj praviš, ljuba Polonca, k maši da bi šel, zdaj-le? Veš, ljuba Polonca, malo ga imam v glavi, ravno zadosti za dobro voljo, tako krščen in krščanski pa zopet nisem, da bi zdaj popoldne hodil k maši!“

„Kako, Jaka?“ se zmede Polonca.

„I kaj, da bo že kmalu noč. Ti pa le idi k maši, pa dobro opravi!“ ...

In glasno krolotaje je Drnulec nadaljeval svojo pot, vrtoglavi Polonci pa se je začelo svitati v glavi. Ravno je izza oblakov šinilo par žarkov in Polonca je videla, da se sonce obrača na večerno stran, spat za gore... Naglo se je obrnila in pohitela nazaj proti Podgriški vasi. Z njiv so se vračali ljudje in

— Cepilni tečaj za vinogradnike. V četrek, dne 5. aprila ob pol 9. uri zjutraj se vrši pri kmetijski šoli na Grmu cepilni tečaj za vinogradnike. Pri tem tečaju imajo vinogradniki najboljšo priložnost, da se izučijo v suhem cepljenju in stratificiranju ameriških trt, ki omogočujejo najhitrejšo in najcenejšo obnovev vinogradov.

— Opozorilo izvoznikom lesa. Mnogo naših izvoznikov lesa, ki pošiljajo les laškim tverdkam, je prišlo že ob les in denar. Zlasti mali in neizkušeni izvozniki se opozarjajo, naj se držijo rajši velikih izvoznih tverdk in pri njih povprašajo, kako naj se ravnajo, da ne bodo ogoljufani od kakega nesolidnega italijanskega uvoznika lesa, ki bi se rad okoristil z nepoučenostjo naših ljudi.

— Izvoz živine v Češkoslovaško. V Češkoslovaško je dovoljen le izvoz živine za klanje. Plemenska živina se tja ne sme izvažati.

— Zajčjerejsko društvo za Slovenijo je imelo dne 25. t. m. v Celju svoje zborovanje. Iz razstavljenih predmetov se je videlo, za kaj vse se lahko uporabi zajčja koža. Cilj društva je, širiti med ljudstvom rejo domačih zajcev.

— Proizvajanje tobaka v Sloveniji. Kakor se uradno razglša, je finančni minister odobril določbo upravnega odbora samostalne monopolne uprave glede proizvodnje tobaka v letu 1923. V Sloveniji je to proizvodnje dovoljeno v celjskem, ljutomerskem, mariborskem in ptujskem okraju, nadalje v vsem Prekmurju, vendar sme uprava državnih monopolov dovoliti gojenje tobaka tudi v krajih, ki niso navedeni, če se izpolnijo zakonski pogoji, in istotako prepovedati gojenje tobaka v imenovanih krajih, če se ne izpolnijo zakonski pogoji. Cene tobaku v Sloveniji so določene za kilogram tako-le: izredni razred 16 Din, I. razred 8 Din, II. razred 7 Din, III. razred 5 Din, IV. razred 3 Din, V. razred 2 Din, odpadki 1 Din. Poleg teh cen, ki se računajo kot osnovne, se bo proizvajalcem izplačevalo 300 odstotkov kot draginjska doklada. Ta doklada se sme zvišati po ekonomskih razmerah, kakršne pač bodo ob odkupu.

— Konferenca o južni železnici, ki se vrši v Rimu in na kateri se razpravlja o vprašanju, ali naj južna železnica ostane še nadalje v obratu kot privatno podjetje, ali pa naj pripadajoče dele posamezne udeležene dr-

žave vzamejo v najem, bo kmalu končana. Baje ostane pri tem kakor je sedaj.

Beleške

— Po volitvah. Po svojem polomu se samostojni izgovarjajo, da je večina njihovih pristašev ostala doma in ni hotela iti volit. Tudi s tem dajejo svoji organizaciji in strankarski zavednosti presneto slabo izpričevalo. V ostalem njihova trditev deloma odgovarja resnici. Doznali smo, da je v nekem večjem kraju blizu Ljubljane na dan volitve 12 naprednjakov šlo janca peč na ražnju. Ves dan so rajali; za svojo napredno dolžnost, da bi na volišču oddali kroglico, pa niso imeli niti par minut na razpolago. Teh 12 brezbriznih apostolov je podalo pač vzor nezavednosti. Hvala Bogu, da so se na drugi strani naši ljudje, ki so z vzgledno pozhrtvovalnostjo na dan volitev manifestirali svoje demokratsko prepričanje. Na volišču v Zlebiču je ves dan vztrajal kot čuvar demokratske skrinjice 82letni g. Jože Oberstar iz Jurjevice. Zanimal se je za vse in neumorno vršil svojo dolžnost. Takega pozhrtvovalnega moža, kakor je g. Oberstar, je treba vsem brezbriznežem, ki jih je žal v naprednih vrstah dovolj, postaviti za jasen vzgled. Kličemo mu prisrčen demokratski: Zdravo!

— Žrtve volitev. V poslednji volilni borbi se je pojavilo novih listov in lističev kakor pravega listja ob hudem vetru. Seveda je bil njihov obstoj takoj stavljen na težko vago, kajti take stvari stanejo danes milijone. Volitve so hitro odrezale nit njihovega mladega življenja. Tako je v Ljubljani dr. Šusteršič po svojem nepričakovanem neuspehu ustavil svoj «Ljudski dnevnik», v Celju je dr. Novačan zadušil svojega «Republikanca» in v Mariboru so radikali upepelili svoj agitacijski tednik z ukradenim naslovom «Naša vas». Tudi g. Mermolja je svojo «Kmetško moč» — nazaj potegnil. Iz zanesljivega vira se doznava, da bodo radikali s 1. aprilom ustavili tudi svoj ljubljanski dnevnik «Jutranje Novice». Tem žrtvam, ki so jih požrle volitve, želimo mirno spanje.

— Svoji k svojim! Volilni rezultati na štejerskem so dokazali, da so za nemškega kandidata glasovali tudi vsi oni nemškutarji, ki se sicer po prevratu vedno kažejo za «stare Slovence», njihovo srce pa se še vedno ni

nesreča je hotela, da je Polonca srečala tudi svojo dobro znanko Koprivčevo Špelo.

„Odkod pa, odkod, Polonca?“

„I, v Dolini sem bila, opravka sem imela, pa v trgovini sem nakupila soli, žveplenk in drugega drobiža.“

„Oh ravno prav, Polonca. Posodila mi boš malo soli, je nimam niti prgišča več doma.“

V tako sitnem položaju Polonca ni bila še svoj živ dan. Pa tudi Špela je opazila njeno zadrego in hitro dejala:

„Kako, Polonca, ti si pa danes vse pozabila v trgovini, saj nimaš ničesar seboj.“

„Ne vem, kaj je z menoj,“ se izmuza Polonca. „Malo počakaj, Špelca, ti pa od doma prinesem soli, jaz kar grem.“

In Polonca je res hitro odjadrala proti svoji kajžici, kjer se je trdno zaklenila in je ni več bilo na izpregled.

Koprivčevo Špela je nekaj časa čakala na sol, ker pa Polonce le ni bilo nazaj, se je odpravila domov. Ravno je stopila mimo Drnulečeve hiše in ujela na uho, ko je Drnulec glasno dopovedoval svoji ženi:

„Veš, stara, malo ga imam, malo, pa toliko ne kakor Krempleževa Polonca, ki je prej-le šla k jutranji maši... Sakrament hinajn — stara, al' ga bijejo tercijalke podgriške...“

Vse to je čula Špela pod oknom in vse razumela. Sklenila je roke in vzdihnila: „Oli ta sramota!“ — Nato pa je jadrno pohitela k svojim bližnjim znankam razodet prečudno novico o pobožni Polonci in popoldanski maši...

Par dni se je smejala vsa vas. Končno pa so tudi to nezgodo pozabili pobožni Podgričani.

III.

VODIŠKE ROMARICE.

(To je bilo v letu Gospodovem 1912.)

Po vsej kranjski deželi je šel glas o čudežnih dogodkih v Vodichah in o blaženi devici Johanci. Sam škof je izrekel svojo veljavno pastirsko besedo in za pobožne ljudi se je odprla nova domača romarska pot.

Tudi v Podgričju je čudežno vodiško razodetje vzbudilo nemalo zavzetja in zanimanja.

ohladijo od prevroče vnetosti za pangermanske oboleže. Večina tistih štajerskih nemškutarjev, ki so pred in posebno še med vojno brizgali janičarski trup na vsakega zavednega Slovence, je pri teh volitvah našla priliko, da dá svojemu odpadniškemu značaju duška s tem, da glasuje za Nemca. In kdo so ti junaki? Večinoma trgovci in obrtniki, ki so pred prevratom pačili svoja slovenska imena. Z njimi je treba na kratko obračunati. V to svrhu se po večjih štajerskih krajih, ki so bili pred prevratom prava nemškutarska gnezda, zdaj po volitvah snujejo »klubji narodnih Slovencev in Slovenek«, ki se obvežejo, da ne prestopijo več praga nemškutarskih trgovcev ali obrtnikov. V Celju se je kar prve dni prijavilo okrog 300 članov. Enako tudi v Mariboru in drugod po pokrajini. To je najprimernejši odgovor za narodno odpadništvo. Nemčurškega gada ne bomo več redili na svojih prsih! Naj le brez slovenskega zasluzka poizkušajo uganjati svojo velikonemško politiko. Bomo kmalu videli, kako se jim bo obnesla. Svoji k svojim!

Oblastni zbor „Orjune“

Organizacija jugoslovanske narodne mladine, s skrajšanim imenom »Orjuna«, je tekom trimesečnega obstoja v Sloveniji pokazala zelo lep razcvit. Ustanovljenih je že nad 80 krajevnih organizacij, nove pa se dramijo povsod, kjer slovenska mladina čuti v srcih čisti plamen narodne zavednosti in odločnega jugoslovanskega mišljenja. V nedeljo se je v Ljubljani vršilo prvo zborovanje zaupnikov za Slovenijo, ki je poteklo zelo dostojno.

Zaupniki slovenskih organizacij so dospeli polnoštevilno, prišli pa so tudi številni gostje in tovariši iz Zagreba in južnih krajev. Po presrčnem sprejemu na kolodvoru so se Orjunaši podali k zborovanju. Poročila poedinih delegatov so podala razveseljivo zatrdilo, da se med jugoslovansko mladino drami sveže, kipeče življenje, ki bo prerodilo današnje mračnjaštvo in ustvarilo nov žilavnejši jugoslovanski rod. Prijateljski večer je potekel v bratski družabnosti.

V nedeljo dopoldne se je zborovanje nadaljevalo v kazini. Predsednik inž. Kranjec je poročal o težkočah, s katerim se mora boriti pokret jugoslovanske mladine in omenjal

neverjetne zapreke, ki jih povzročajo oblasti same, medtem ko rušilec države puščajo povsem svobodne roke. Podrobnejša poročila o delovanju Orjune so podali še poedini delegati iz južnih krajev. V njih je zvenela odločna volja, da hoče jugoslovanska mladina z vsemi silami delovati za prosep troedinega naroda in bo za njegovo edinstvo stala na braniku proti vsem, ki vanjo zadirajo svoje izdajalske kremplje.

Zborovanje je poteklo v najlepšem redu. Zaupniki in gostje so se z novim navdušenjem povrnili iz Ljubljane, da pokrenejo nadaljnji napredek jugoslovanskega narodnega idealizma med mladim in žilavim rodom.

Popolnite volilne imenike!

Na dan volitve so se ponovili stari prizori: naprednjak jo primaha na volišče, pa ni vpisan v imenik, razsaja, potem pa gre domov in — čez pol leta bo prišel spet in še ne bo vpisan. Zelo je ogorčen, ker je videl, da je za klerikalce volil 14leten Orlič, dalje „preklicani“ zapravljivec in pa zagrizenec, ki se je že pred letom izselil iz občine.

Naprednjaki, zdaj je čas, da se popravijo imeniki. Kar ste doživeli sami, kar so dognali čuvarji, ter so našli naši agitatorji: sedite k mizi in pišite na županstvo „popravke“. Prej smo jim rekli *reklamacije*.

Kdo ima volilno pravico v Narodno skupščino?

Vsak državljani, ki je dovršil 21. leto, ima volilno pravico, dalje vsi Slovani, ki so se pri nas stalno naselili. Nimajo volilne pravice: 1.) vsi, ki so radi obsodbe v ječo začasno izgubili to pravico; 2.) vsi, ki so obsojeni na izgubo državljanke časti, dokler traja ta kazen; 3.) vsi, ki so v konkurzu; 4.) vsi, ki so pod skrbstvom.

Predpogoj za vpis v imenik je, da je opravičenec že najmanj 6 mesecev nastanjen v občini. Javni nameščenci pa lahko zahtevajo vpis takoj.

Vzorec popravka:

Županstvu občine (ime, priimek, stan, stanovališče) star že nad 21 let, je že nad 6 mesecev nastanjen v tej občini.

Dokaz: priloženo potrdilo župnega urada in potrdilo tega županstva (policijel o bivanju).

Zahtevam, da se ga takoj vpiše v imenik skupščinskih volilcev te občine. V dne Podpis (ime, priimek, stan, bivališče.)

Drug vzorec:

Županstvo občine (ime, priimek, stan, stanovališče) star nad 21 let, kot javni uslužbenec stalno živi v tej občini. Dokaz: potrdilo župnega urada (ali rojstni list) o starosti, potrdilo te občine (ali urada) o stalnem bivanju. Zahtevam, da se ga vpiše v imenik volilcev za Narodno skupščino. V Podpis.

Nadaljnji vzorec popravka:

Županstvo v Pod št. volilnega imenika za Narodno skupščino in pod št. volilnega imenika za Vašo občino je vpisan Janez Podrepnik, kmečki sin v Glasom potrdila župnega urada, ki se prilaga, fant še ni dovršil 21. leta. Zahtevam, da se ga izbriše iz obeh imenikov Podpis

Ali pa: Glasom potrdila okrajne sodnije je ta moz pod skrbstvom (ali pa n. pr.: je bil l. 1920. obsojen radi prestopka tatvine).

Ali pa: Glasom potrdila tega županstva ne prebiva več v tej občini.

Ali pa: Glasom potrdila urada ni več tu nameščen, marveč stalno živi v kot

Potrdila in vloge so vse koleka proste. Župnik, župan in vsak urad mora vsako zahtevano potrdilo za popravo imenika izdati v 24 urah.

Popravki se vložijo na županstvo. Lahko pa se jih naslovi tudi na okrožno (deželno) sodnijo. Županstvo ima izdati rešitev tekom 5 dni. Ako je popravek zavrnjen radi pomanjkljivih dokazil, se ga lahko obnovi s predložitvijo pravih dokazil. Županstvo upošlje svojo rešitev na prvostopno sodnijo v oceno.

Županstvo tudi uradoma lahko izvrši popravek, a mora svoj odlok, s katerim odreja upisati izbris, utemeljiti s polnoveljavnimi dokazi (listinami). Tudi ta rešitev se najdalj v 2 dneh pošlje prvostopni sodniji v oceno z vsemi akti.

Somišljeniki, potrudite se, da zdaj spravite v red volilne imenike.

Lepo spomladansko nedeljo po večernicah se je pri Bodeževi Nežki zbralo vse pobožno podgriško ženstvo. Posedle so ženice okrog mize, Neža je hitro skuhalo kofeta in začelo se je živahno posvetovanje.

„Res, kar v kratkem se moramo odpraviti v Vodice,“ je Nežka prva povzela besedo. „Kdaj, mislite, bi bilo najbolje?“

Polonca odstavi skodelico, iz katere je ravnokar srknila par sladkih požirkov, in reče: „Ženske, pojdimo prihodnjo nedeljo! Odpraviti pa se moramo zarana, ker tam se neki kar tare ljudi iz vseh krajev.“

In že je bilo dogovorjeno. Zbrane ženske so soglasno pritrile Polončinemu predlogu. Bilo je še govora o potrebnih pripravah za to pomembno romarsko pot in ko je tudi ta točka dnevnega reda bila izčrpana, so zbrane ženske prešle na splošnost, to je: na opravljanje sosedov in faranov. Ko so bile tudi s tem gotove in se odpravile proti domu, je na Podgričje legal že prvi mrak.

V isti teden, ko so se podgriške device pripravljale na pot v Vodice, je padel praznik

Vnebohoda. Podgriški ljudje imajo navado, da se ob povratku od rane maše pomudijo po opravkih: eni se ustavijo v trgovinah v Dolini, drugi zopet pokramljajo o starih in novih rečeh in v ta namen morda celo odsedejo v gostilni, — ženstvo pa počasi grede proti domu opravi medsebojne zaupnosti. Le otroci so še najbolj točni in pridejo prvi domov, ker jih k tej pridnosti prisilijo lačni želodčki.

Tako se je omenjeni praznik tudi Gradežev Matevž z Rebri malo dalj časa zamudil v trgovini. Ko se je Matevž vračal proti domu, je došel podgriške znanke Nežko, Polonco, Špelo in še par drugih.

„Kam pa, kam tako hitro, Matevž?“ ga prijazno ogovori Nežka. „Hodi no malo počasneje, da se kaj pogovorimo. Vseh vrst novice bereš in gotovo kaj veš o Vodiški Johanci. Ali greš v nedeljo z nami?“

„V Vodice? Nak! Vsakega piča petje ni pravo in tudi za Johanco vem, da je sleparica!“

Hujšega ni mogel povedati. V svetem ogorčenju ga je zavrnila Nežka: „Sram te bodi,

čisto si že nejeveren od liberalnih cajteng. Moliti bo treba za tebe, ker sam nimaš več prave vere!“

„Nič vam ne bo škodovala molitev,“ odvrne Matevž, „le molite za mene, pa manj opravljajte ljudi. Zbogom!“

In je naglo odšel naprej ne meneč se za ogorčene izraze devic, ki so mu počasi sledile . . .

Teško pričakovana nedelja je prišla. Še preden je solnce vzšlo izza gorá, so bile vse naše znanke že na potu proti Vodiciam.

Osem je bilo vseh po številu, a dve najmlajši in najpostavnejši sta imeli seboj spremstvo: mladega pobožnega Koprivca in Požgajevca Jakca.

Kako se jim je godilo v Vodicih, o tem je težko govoriti, ker nismo bili zraven. Vemo le, da so se romarice vse povrnile s krvavimi robcí, ki so jih za prečudežen spomin namočile v Johancin krvavi pot . . . Govorjenja in

Cvetje s klerikalnega pašnika

(Dopis.)

Zadnjih 14 dni pred volitvami nisem bil nobenkrat na deželi in mi je bila podeželska volilna borba znana le iz časopisnih vesti, iz katerih pa si nisem mogel ustvariti točne slike razporeditve med ljudstvom. Zato me je nemalo iznenadilo, ko so pri volitvah v Sloveniji odnesli klerikalci toliko glasov. Začelo me je zanimati, kakih sredstev so se ti posluževali, da so si priborili tako večino.

Ko sem se zadnjo nedeljo peljal z vlakom iz Ljubljane proti Štajerski, sem se stisnil v kot kupeja in poslušal ljudske glasove. V Litiji sta vstopili dve preprosti ženski in se razgovarjali približno takole:

Prva: „Pred volitvami nisem prav ničesar kupovala, ne sladkorja ne kave ali drugin reči, ker bo zdaj vse cenejše, ko smo zmagali.“

Druga: „Zlomka bo vse cenejše, saj cene še kar rastejo.“

Prva: „Veš, ko bodo Korošec v Beogradu, bodo zapovedali vsem trgovcem, da morajo cene znižati, saj je X. Y. (imena si nisem zapomnil) rekel, da volimo za nizke cene, proti draginji, proti davkom. Moj stari še ni plačal dohodninskega davka, ker ga bodo Korošec odpravili.“

Druga: „Naš učitelj pa je rekel, da ne bo nič iz tega, ker je to nemogoče in da tudi Korošec sami ne mislijo v resnici tako. To so govorili — je rekel učitelj — le oni, ki so agitirali za Koroščevo stranko. Vse menda res ne bo tako, kar so nam obetali, vendar pa ne verjamem rada našemu učitelju, ki je liberal.“

Tako se je vlekel razgovor do Hrastnika, kjer sta ubogi nevedni ženski izstopili v trdni veri, da bo sladkor pod Korošcem na pol zastonj, da še bosta po ceni pili kavo in da bo menda padal zlati dež z neba, ko bo Korošec marširal s svojimi poslanci proti Beogradu.

Na Zidanem mostu je vstopilo v vlak več avtonomistov, ki so prisledili k ostalim, ki so ravno križem politizirali in skušali drug drugemu dokazati, da imajo prav. Kakor poprej se tudi sedaj nisem vmešal v pogovor, temveč rajši le poslušal, da bi spoznal pravo mišljenje ljudi.

A: „Jaz nisem klerikalec in nikoli ne bom. Prej sem bil volil komuniste sedaj sem pa

dopovedovanja je bilo po vsem Podgričju za teden dni zadosti in preveč. — Toda nič manjše ni bilo razočaranje, ko je kakor strela z jasnega tudi v Podgričje dospela vest, da so „svetnico“ Johanc zaradi nezaslišane sleparije oddali sodniji ...

Gradežev Matevž je sedaj samo čakal prilike, da se sestane z vodiškimi romaricami in jim pove svojo besedo. Pričakal jih je v nedeljo po maši pred cerkvijo in jim zaklical: „Hej, dekleta, ali še kaj molite zame? Krvave robce pa le obdržite za odpuščanje svojih grehov!“

Vsi prisotni so se glasno zasmeli, „romarice“ pa so sramežljivo povesele glave in naglo odhitele domov. To je bilo prvokrat, da s svojimi ostrimi jezički niso našle ugovora...

Pa tudi to je bilo prestano in drage romarice iz Podgričja se nič kaj rade niso spomnile vodiške Johance. Edino Koprivec je imel trdno vero in baje še sedaj čuva znameniti krvavi robec. No, morda mu je ravno on pripomogel — do županske časti ... *Ant. Stražar.*

Korošca, ki nas bo odrešil teh Srbov, Srbov pa že ne maram. Če nas tudi Korošec ne bo rešil Srbov, ga bomo pa pritolkli.“

B: „Kaj so vam pa storili Srbi?“

A: „Nič mi niso napravili, a ne maram jih, pa basta. Kruha naj nam dajo!“

B: „Kako naj nam dajo kruha? Oni vendar ne bodo delali za nas!“

A: „Če nas hočejo imcti, morajo za nas skrbeti, če ne, pa naj nas pustijo.“

B: „Saj nismo pod Srbi, saj smo v naši državi vsi Slovenci, Hrvati in Srbi enaki.“

A: „Kaj, enaki, mi vsi plačujemo davke le za Srbe, Srbi pa ne dajo nič in delajo visoke cene.“

B: „Od česa pa mislite, da plačuje država stroške za Slovenijo, če ne od naših davkov? Od česa dobiva plače naše uradništvo, učiteljsvo, duhovščina itd., od česa so dobili celo podpore nekateri radi vremenskih nezdod oškodovani kraji?“

A: „Kaj pa potrebujemo šole, vojaštvo, uradništvo, orožništvo? To se mora vse odpraviti. Če ne bo Korošec tega odpravil, bo pa Radić in bomo tega prihodnjic volili.“

Vmes so posegali z besedo tudi drugi. Razgovor se je vršil sicer mirno sem in tja. Z B., ki je bil najbrž podeželski učitelj, sta držala dva, ki sta mu pomagala, vsi drugi pa so razvijali misli prav kakor laški anarhisti.

V Celju sem prestopil na savinjski vlak. V kupeju sta sedela gospod in gospodična. Ne vem, ali sta vstopila šele v Celju, ali sta prišla tudi iz Ljubljane, ker je gospodična govorila nekaj o Dravljah in Golovcu.

Gospod je razvijal svoje načrte, ki jih ima za bodočnost, in omenil, da bo končno zapustil Slovenijo in šel tja doli v Beograd.

Gospodična: „V Beograd pa že ne! Ne vem, zakaj ga ne maram, v Gradec bi pa šla. Ali se spominjate, kako lepo je spomladi na Ruckerlbergu?“

Gospod: „Ali še veste, kako smo prelumpali nekoč celo noč v Styriji?“

Gospodična (premišljuje): „Koga ste pa volili? Kaj ni čudno, da so klerikalci tako zmagali?“

Gospod: „Volil sem z najmočnejšo stranko — saj ne!“

Gledal sem gospodično. Močna je bila, krepke postave in iskal sem izraza inteligence na njenem obrazu. Ni izgledala preveč brihtna. Medtem si pričneta pripovedovati razne šalivke in naenkrat slišim gospodično govoriti o „velikopotezni politiki“. No, bo pa le brihtnejša, ker govori o velikopoteznosti. Takih izrazov se poslužujejo le inteligentnejši ljudje. Opazujem jo zopet, a si nisem na jasnem, kar se ponovno oglasi prav kakor otrok, ki sune nekaj z jezika, pa ne ve kako ...

„Saj je čisto prav, da nas Korošec reši teh Srbov ...“

Njenemu kavalirju očitno njeno naziranje ni popolnoma ugajalo, toda kot „kavalir“ je molčal in zasuknil pogovor na druge stvari.

Tako sem si ustvaril približno sliko, kako so klerikalci agitirali in kaj mislijo klerikalni pristaši po deželi. Ljudje, ki sem jih poslušal so očitno govorili kakor so mislili, brez strahu pred komurkoli. „Saj je svoboda,“ sem jih slišal večkrat poudarjati. Spomnil sem se na „svobodo“ v stari Avstriji, na ječe in preganjanja, ako si le čmrknil kako sumljivo besedo — in ljudje so takrat mnogo manj zabavljali.

Poznam precej kmečko prebivalstvo, toda da je toliko nevednosti med ljudstvom, si nisem mislil. Razvidel sem, da so klerikalni agitatorji delali prav po radičevski sleparski me-

todi. Izrabljali so obenem z nevednostjo staro podedovano mržnjo proti Srbom in farbali ubogo nevedno ljudstvo na žive in mrtve, ne da bi premislili v svoji brezvestnosti, kam to vodi. Ali je to slovenska kultura, katero klerikalci postavljajo vedno za vzgled Srbom? Niti gori omenjena „izobražena“ gospodična se ne potrudi, da bi si v svoji notranjosti skušala raztolmačiti, zakaj ima mržnjo proti Beogradu. Tak je strup klerikalnega časopisja in klerikalne politike, ki bo zavedla naš narod, ako ne bo pravočasno izpregledal, v tako nesrečo, iz katere ne bo več izhoda.

Poprej smo mislili, da so samo med radičevci ljudje, ki verjamejo, da more obstajati država brez uradništva, šol, vojaštva in orožništva, toda žal tudi med nami ne manjka takih bedakov. Taka brezvestna politika vodi lahko naravnost v italijansko žrelo, ker bi Italijani, ako bi nastale pri nas homatije, mirno poslali k nam par polkov. Pod Italijani bi plačevali tiho davke, služili v italijanski armadi, kdor bi se pa kaj upiral, bi obvisel ali bi si pa moral brez odpora pustiti požgati hišo. Lepo si hočemo zapraviti našo svobodo, katere v resnici nismo vredni. H koncu je še treba opozoriti, da seveda iz vseh takih klerikalnih obljub ne bo nič, ker so klerikalci zmagali le med Slovenci, povsod drugod pa popolnoma prepadli in ker smo sredi kulturnih in civiliziranih držav in zato ne moremo postati divjaki. Kdor pa hoče biti na vsak način divjak, se pa naj izseli med Culukafre, ki ga bodo sprejeli kot brata med brati.

Novosti

* Našim cenjenim naročnikom in naročnicam. Med najcenejše in najboljše tednike ne samo v Sloveniji, temveč sploh v Jugoslaviji, smemo gotovo prištevatj tudi naš list «Domovina». Lanskega leta se je večkrat podražil papir in vendar smo se vedno ozirali na Vas in Vam nismo povišali naročnine. Poleg tega pa smo še kljub temu gledali na to, da je list prinašal vedno najizbranejše zabavno in poučno čtivo. Zadnje povišanje cen papirju pa nas je končno le prisililo, da moramo zvišati naročnino na 2 dinarja mesečno. Povišana naročnina velja od 1. aprila naprej. Uverjeni smo, da ta vsotica prav nikomur ne bo delala preglavice in da nam bodo ostali zvesti vsi naši dosedanji «Domovinaši». Ne moremo prenašati drugače ogromnih stroškov. Obenem prosimo vse, ki so z naročnino zaostali, da jo čimprej poravnajo. Naročnina do 1. aprila velja še 1 dinar mesečno. Istotako pozivamo vse one, katerim smo pošiljali sedaj list na ogled, da pristopijo v krog naših naročnikov in za čas od 1. aprila naprej pošljejo naročnino. Saj dva dinarja na mesec ni vsota, ki bi je ne zmogli. Velika vsota ni niti 24 dinarjev, kolikor stane naročnina za celo leto. Za 24 dinarjev dobiš komaj dva litra slabega vina. Ako se na leto odpoveš dvema litroma, lahko plačaš celoletno naročnino za list, ki te bo vedril in bistril celo leto, dočim dva litra vina spiješ en večer in te še zato drug dan glava boli. Kdor le ne zmore vse vsote naenkrat, lahko pošlje naročnino za pol leta ali za četrt ali pa tudi za vsak mesec posebej. Da je «Domovina» dober list, o tem ste se sami mogli prepričati. Opozarjamo Vas, da bomo v kratkem začeli z lepim romanom. Zato ne dopustite, da se Vam list ustavi. Opozorite tudi svoje prijatelje in znance, ki še niso «Domovinaši», naj se na «Domovino» čimprej naroče, da bodo lahko čitali

roman izpočetka. Priporočamo tudi vsem naročnikom, naj list shranjujejo zaradi zanimivih povesti kakor zaradi kmetijskega glasnika. Take stvari se lahko še vse pozneje enkrat s pridom berejo. Torej, ostanite nam zvesti in na delo za čim večji krog «Domovinašev»! Veselo Veliko noč!

* **Romunska kraljica Marija v Beogradu.** Romunska kraljica Marija se je več dni mudila v Beogradu na obisku pri svoji hčerki kraljici Mariji in zetu kralju Aleksandru. Na kolodvoru so ji priredili zelo lep sprejem.

* **Škof Jeglič — rimski grof.** Papež je škofu Antonu Bonaventuri Jegliču podelil naslov «rimskega grofa in asistenta papeške stolice». To je precej visoko odlikovanje, ki ga lahko podeli papež.

* **Dr. Karel Verstovšek umrl.** V Mariboru je umrl 27. marca profesor dr. Karel Verstovšek, znani voditelj SLS. na štajerskem. Bolehal je že dalje časa na neozdravljivi ledvični boleznii. N. v. m. p.!

* **Božidar Sever še živi.** Nedavno smo prinesli vest, da je v madžarski ječi umrl Slovenec Božidar Sever, katerega so madžarske oblasti kljub temu, da je bil član razmejitvene komisije, prijele in zaprle. Časopisje poroča sedaj, da se nahaja Sever še živ v budimpeštanski jetniški bolnici, le zelo slab je. Dolžnost naše vlade je, da se z odločnostjo zavzame za po nedolžnem trpečega našega državljana in ga čim prej reši iz krutih madžarskih rok.

* **Smrtna kosa.** V Litiji je umrla gospa Antonija Jereb, soproga občinskega tajnika, stara 55 let. — V Podgradu v Istri je nenadne smrti umrl tamošnji notar in neumorni narodni delavec g. Tomo Šorli. Pokojnik, ki so ga vse življenje navdajali čisti jugoslovanski ideali, je med svetovno vojno deloval zanje kot član «Jugoslovenskega Odbora» v Parizu. Po prevratu se je z vso ljubeznijo postavil v zaščito podjarmljenih istranskih bratov, ki ga ohranijo v najlepšem spominu. — V Rušah je umrla gospa Eliza Mulle. — V Vuhredu je umrla veleposestnica ga. Apolonija Sgerm, velika dobrotnica revežev. — V Kranju je umrl g. Peter Štampihar, bančni uradnik ter vedno navdušen narodnjak. — Blag jim spomin!

* **Cvetna nedelja** je bila prav lepa in topla, čeprav je bila letos precej zgodnja. Tudi prvi dnevi tega tedna so bili solčni in topli. Upajmo, da bo ravno tako lepa Velika noč, ker k praznikom ima vsakdo rad lepo vreme. Potem pa naj le pade nekoliko dežja, ki je že potreben, da se zemlja preveč ne izsuši. Onih prorokov, ki obetajo tudi letos sušo, nismo nič veseli. Sicer se pa proroki zelo pogosto motijo, in tako daj Bog, da se njihova črnoglednost ne bo obnesla.

* **Onim, ki hočejo v Ameriko.** Na prošnjo ameriškega konzulata v Zagrebu se objavlja: Na ameriški konzulat v Zagrebu prihajajo vsak dan osebe z «affidavitom», ki so ga prejeli od svojih rojakov iz Zedinjenih držav severnoameriških, in zahtevajo, naj jim konzulat na temelju teh «affidavitov» izda potni list ali vizum. Vsled tega se opozarjajo vsi oni, ki imajo take «affidavite», da ta dokument nima značaja potnega dokumenta, da njihov prihod na konzulat s takimi zahtevami nima nikake svrhe in da za potovanje na sedež konzulata — v mnogih slučajih iz daljnjih krajev — trošijo zaman čas in denar. Saranke se morajo pred svojim prihodom na konzulat obrniti do svojih pristojnih oblastev zaradi izdajanja potnega lista in šele potem, ko dobe izseljeniški potni

list, naj se obrnejo do ameriškega konzulata zaradi vizuma.

* **Svarilo izseljencem.** Naš konzulat v Kairu sporoča, da prihajajo naši izseljenci v Egipt iskat dela. V Egiptu pa vlada velika brezposelnost in konzulat mora vse naše državljane odpraviti nazaj v domovino, kar povzroča velike stroške. Enako se godi v Nemčiji, kjer naše ljudi naravnost izganjajo. Zato se opozarjajo vsi oni, ki se nameravajo izseliti, da si že prej priskrbe delo in zaslužek, preden se izsele, ker bi bili sicer izpostavljeni bedi in pomanjkanju.

* **Razpust Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani** (prej Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani in železničarska zavarov. zoper nezgode v Ljubljani.) Na podlagi zakona o zavarovanju delavcev in sklepa ravnateljstva Osrednjega urada za zavarov. delavcev v Zagrebu sta bili gornji instituciji, ki sta od 1. 1919. naprej izvrševali nezgodno zavarovanje delavcev (železničarjev in rudarjev) v Sloveniji in Dalmaciji z dnevom 18. t. m. razrešeni svojih dolžnosti in je njih sedanji (likvidacijski) delokrog prešel v pristojnost Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Radi tega je vse dopise in pošiljatve, ki bi se imele naslavljati bodisi na bivšo Začasno delavsko zavarovalnico zoper nezgode v Ljubljani, ki je od 1. julija 1922. nosila naziv „Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Izpostava I. v Ljubljani“ bodisi na Železničarsko zavarovalnico zoper nezgode v Ljubljani, ki je od 1. julija 1922. nosila naziv „Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Izpostava II. v Ljubljani“ od sedaj naprej pošiljati na naslov: Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Preradovičeva ulica br. 44/I. O tem se obveščajo vsi delodajalci in delojemalci, ki so bili do sedaj člani imenovanih zavodov.

* **V sili so pa orožniki le dobri.** Pišejo nam: Na shodih v Poljanski dolini je rohnel poslanec Brodar nad orožniki, jih zmerjal s špiceljni, katerih število da je treba znatno zmanjšati. No, v sili so pa orožniki le dobri. Ti, ki vpijejo čez nje, se v sili in potrebi takoj obrnejo za pomoč do orožnikov. Tako je bil prejšnji teden ponoči od sobote na volilno nedeljo župniku v Poljanah ukraden konjski komat in še nekaj drugega. Župnik pa se ni zatekel za pomoč morda k poslancu Brodarju. Prva pot je bila k orožnikom: «Pomagajte in izsledite tatu!» To se doslej še ni posrečilo, kar kaže, da je tat precej premeten in izkušen v svojem poslu.

* **Tudi maše in sv. zakramenti so dragi.** Pišejo nam: Vse toži in godrnja čez draginjo. To draginjo so klerikalci pri zadnjih volitvah dobro izrabili. Gotovo jim je dala četrtno glasov. Agitirali so tako-le: Ko je bil dr. Korošec minister, je bila moka le po 5 kron, a danes je po preko 30 kron.» Pri tem pa poštenjaki pozabljajo, da takrat tudi maša ni stala preko 5 kron, a danes velja 60 kron, če ne več. Moka se je podražila za pet- do šestkrat, a maše za deset- do dvajsetkrat. In kakšne cene imajo poroke in krsti! To so naravnost oduševske cene. In pri takih ljudeh iščejo nevedni ljudje rešitve!

* **Bojevit kaplan.** Šentviški kaplan Kogej se je na pustno nedeljo v družbi dveh drugih duhovnikov nahajal v Štrekličevi gostilni v Vižmarjih. Prišli so tjakaj nekateri sokolski fantje z znaki in se prav domače zabavali. Ko pa so duhovni gospodje opazili sokolske znake, so takoj vzplamteli v farovškem ogorčenju ter začeli fante izzivati in

zmerjati. Sokolski fantje pa se za to niso niti zmenili. Kaplanu Kogej in njegovemu spremljevalcu je to bilo prehudo, zato sta se odpravila iz gostilne in fante pričakala na cesti. Ko so Sokoli, njč hudega sluteč, prišli za njimi, jih je kaplan Kogej ustavil in iznova izzival in v isti mah sta oba duhovna gospoda že slekla suknje, češ: «Se pa dajmo!» Ko ju je eden izmed Sokolov hotel pomiriti, se je kaplan Kogej odrezal: «Jaz nisem noben Jugoslovian! Kaj katoličanstvo! Sedaj gre za politiko in ne za vero, sedaj se dajmo!» Zavihal si je rokave, sunil pomirjevalca v prsi in ga začel zmerjati s smrkavcem, barabo in drugimi žlahtnimi cvetkami. Stvar je prišla pred sodnijo. Kaplan Kogej ni ničesar tajil, izgovoriti pa se je hotel na razburjenost. Obsojen je bil na 300 dinarjev v korist šentviškega Sokola in na poravnavo vseh stroškov. Zdaj bo vsaj lahko povedal, kdo je včarih kriv, da — vera peša! Resnično, resnično, blage ovčice mora vzgajati tak vročekrven farovski pastir!

* **Nujna prošnja!** Bliža se Velika noč, mi najbednejši med bednimi stradamo! V svojem obupnem položaju se obračamo do plemenitih src, da nam priskočijo na pomoč. Vsi tisti, ki ste se veselili in zabavali v predpustu, spomnite se slepih, ki poznamo samo temo in noč, ne vidimo ne solca ne dneva in ki je nam tuja vsaka radost, z darili, da bomo tudi mi praznovali veliko noč. Prosimo uslišanja! Za svoje sotrpine odbor «Podpornega društva slepih v Ljubljani», Wolfova ulica 12.

* **Razumeti je treba!** V Mariboru je bilo zadnje dni povodom izvršitve smrtne obsodbe precej govorenja in groze. Na ta račun se je pripetil zanimiv slučaj: V neki hotel je prišel debel gospod iz Zagreba iskat sobo. Dobil jo je, toda v njej je drugo posteljo že okupiral neki mlad dunajski trgovec. Komodnemu Zagrebčanu ni bilo po volji prenočevati s tujcem. Zato je premišljeval, kako bi se ga na lepem rešil. Ko je mladi sostanovalec stopil v sobo, je debeluhar začel prav okorno odpirati omare in se je sploh prav čudno obnašal. Mladi trgovec ga je začudeno opazoval in misleč, da ima pred seboj prihrknjenega človeka, ga je vprašal po častitem imenu. Tedaj pa se debeli Zagrebčan razkorači in mogočno reče: «Vi me še ne poznate? Jaz sem rabelj...!» Sakramiš, mlademu Dunajčanu je kar zagomazelo po hrbtišču in kakor kafra je izginil iz hotela. Zagrebški gospodin pa je nemoten ostal na prenočišču.

* **Prefrigan romar.** Tudi v Srbiji se najde obilo lahkovernih ljudi. To je imenitno dokazal potepin Mitar Grujić, ki se je zadnja leta lepo in neovirano klatil od sela do sela. Mož pa ni bil navaden berač, temveč se je izdajal za «večnega romarja». Pripovedoval je lepo storijo, da mu je sam gospod Bog v sanjali zapovedal, naj obiše vsa kršćanska božja pota. In Mitar se je resnično podal na pot, toda preko srbske domovine mu zaenkrat ni kazalo. Ljudje so mu stregli z vso gostoljubnostjo in za drag denar kupovali od njega vsakovrstne odpustke. Končno pa je romarskega sleparjenja le bilo dovolj in orožniki so ga oddali sodniji. Po triletnem romanju je torej tudi od Boga poklicani Mitar našel svoj končni cilj.

* **Pridiga o Sodomi in Gomori.** Nekf hrvatski župnik je na nedeljo pred volitvami imel politično pridigo, v kateri je svojim faranom razlagal, da je naša država postala Sodoma krvice in protizakonitosti. Toda v

Sodomi je Gospod obljubil bogaboječemu Lotu, da Sodome ne bo pokončal, ako Lot v njej najde deset pravičnikov. Ali žal, niti deset pravičnikov ni bilo v Sodomi! K tej svetopisemski zgodbi je gospod fajmošter dodal: Če se spomnimo tega, tedaj moramo biti veseli, da jugoslovanska Sodoma vendar ne bo propadla, kajti pri nas je med tisočeri mi zapeljanci vendar še zadosti pravičnih, in to smo mi klerikalci! — Tedaj se hitro oglasi eden izmed faranov: «Bodo pa tokrat propadli pravičniki!» Velečastitega je ta medlic strašno presenetil in takoj je spončal svojo pridigo o Sodomi. Faran pa je le imel prav, kajti klerikalni «pravičniki» niso na Hrvatskem dobili niti enega mandata.

* **Dobičkanosno nabavljanje.** Samska lončarica Mana Pirčeva se je lotila prav enostavnega in zelo unosnega, a še bolj nevarnega posla. Prišla je nekoč v Kranj, odpravila se k trgovcu Chrobathu in se tam predstavila, da jo pošilja cerkljanski trgovec Kern z naročilom za blago. Resnično so ji na Kernov račun dali za okrog 5000 kron blaga. Par mesecev nato je zopet prišla v Kranj, pa se je oglasila pri trgovcu Šavniku, kjer je na račun radovljiškega trgovca Homana zahtevala za 48.000 kron blaga. G. Šavnik pa je bil toliko previden, da je takoj telefonično vprašal Homana, ki seveda o naročilu ničesar vedel ni. Goljufinjo so takoj aretirali in ljubljansko sodišče jo je obsodilo na štiri mesece ječe ter na povračilo stroškov in škode.

* **Morilec, ki se je sam obsodil.** V Grčvrhu na Dolenjskem je železniški uslužbenec Alojzij Zarabec ustrelil Marijo Vodnik, ženo svojega polbrata. Ko je prišel mož umorjenke zvečer domov in jo našel v krvavi luži, je mislil, da se ji je vlila kri iz grla. Poklical je sosede, ki so uvideli, da je pokojnica dobila tri kroglice v glavo, eno pa v prsa. Sodnijska komisija je ugotovila, da je vsak strel bil smrtonosen. Ustreljenka zapušča tri nedoletne otroke. Zločinec, ki je svoje grozodejstvo izvršil iz enostavne mržnje, je takoj po zločinu pobegnil. Toda obsodil se je sam: naslednje jutro so ga na pokopališču v Radečah našli ustreljenega. Izvršil je samomor.

* **Pokopališke hijene.** Na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu sta bila prošli teden s križa neke rodbinske grobnice ukradena dva bronasta nakita v obliki žalnih vencev, vredna nad 8000 kron. Tatovi torej že pokopališčem ne dajo več miru. To je vrhunec človeške propalosti.

* **Krvav zločin se je prejšnjo soboto prigodil v St. Ilju v Slov. goricih.** Vudlerjev hlapec Alojzij Repnik se je zjutraj sporekel s svojim gospodarjem in je v jezi ves dan razsajal okrog hiše. Opoldne je z dvema kuhinjskima nožema začel točiti po mizi in groziti domačim. V tem je prišel k Vudlerju posestnik Bauman in ko je opazil Repnikovo jezo, ga je začel pametno miriti. Repnik pa se je razljučen zakadil v Baumanu in mu trikrat zabodel kuhinjski nož v prsa. Bauman ga je še sunil nazaj, nakar je Vudler hotel podivjaneža razorožiti, a se mu ni posrečilo. Medtem je Bauman odšel iz hiše in se zunaj zgrudil v krvi, Repnik pa je divjal naprej. Nazadnje je pograbil gospodarjevo puško in hotel vse okrog sebe postreliti, Vudler pa mu je srečno podstavil nogo in mu pri tem odvzel puško. Ko je Repnik slišal, da Bauman zunaj umira, se je zagnal v divji beg in dirjal s tako naglico, da ljudje baje še nikdar niso videli takega bega.

* **Gotovo ne v božjo čast in slavo je ukradel na Cezjah neki ljubezniv romar v Pinžgarjevi gostilni osem novih rjuh.**

iz raznih krajev

* **V Mostah pri Ljubljani** so se otroci igrali skrivalnice. Šestletni France Sojer, sin železniškega čuvaja, se je skrtil za neko gramozno trugo, ki se je podrla nanj in mu zlomila obe nogi. Nesrečnega dečka so takoj oddali v bolnico.

* **V Spodnji Šiški** je izpred gostilne «Mali Triglav» izginilo Francu Paljavču iz Sela kolo, vredno 12.000 kron. Samo se gotovo ni odpeljalo. Pazite na dolgoprstnike!

* **V Dravljah** je ukradla nedavno stara beračica Urša Kaiserjeva iz Trate pri Škofji Loki mizarškemu strojniku Ivanu Ramovšu 2760 Din. Zato je prejela sedaj pred sodiščem nagrado v obliki brezplačnih «irperg» in brezplačne «čiste» za tri mesece.

* **V Zalogu** se je preteklo soboto zgodila železniška nesreča. Dva tovorna vlaka sta trčila skupaj. Strojvodja je padel z vlaka in dobil precej težke poškodbe, enako tudi sprevodnik Matija Prefc, ki se je nahajal v službenem vozu. Odpeljali so ju v ljubljansko bolnico. Ostala škoda ni velika.

* **V Soteski pri Moravčah** so trije fantini: Anton Bišten ter brata Ivan in Josip Klopčič brez povoda napadli fanta Frana Miša, ki se je vračal proti domu. Krvavo so ga pretepli in ga tako oteptali, da je obležal v nezavesti. Težko poškodovanega so prepeljali v ljubljansko bolnico. divjaški fantalini pa pridejo pred sodišče.

* **V Veliki Loki** je štiriletna posestniška hči Marijica Omahen padla s peči in si zlomila desno roko. Pazite na otroke!

* **Nad Verdrom** je hlapec Lovrenc Molk iz gozda vozil hlode. Pred ovinkom nad Konjskim klancem je tako nesrečno padel z voza, da si je razbil glavo in kmalu nato izdihnil.

* **V Trziču** je Pollakov hlapec Alojzij Kutnar tako nesrečno padel na svoj odprti nož, da si je prizadejal globoko rano v prsa. Izgubil je precej krvi, toda pravočasno so ga še odpravili v ljubljansko bolnico.

* **V Suhadolu** je vlak povozil neko okrog 50 let staro ženico. Ni se še dalo dognati, ali je nesrečnica šla prostovoljno v smrt ali je postala žrtev neprevidnosti.

* **V Starem trgu** sta bila hlapca Anton Kravcar in Jože Kastelic zaljubljena v eno dekle. Preteklo nedeljo ponoči je Kravcar potrkal na njeno okence in ko se je odprlo je zlezal v kamrico. Kmalu nato pa se je pri oknu javil tudi Kastelic. Preplašeni Kravcar je hotel pobegniti, toda Kastelic mu je zastavil pot in ga obdelal z nožem. Kravcarja so težko ranjenega oddali v bolnico, Kastelica pa v sodnijsko kamrico.

* **V Kočevju** je bil iz kolodvorskega skladišča ukraden kovčeg, napolnjen z raznim blagom, iz plombiranega vagona pa 40 kg slanina in 15 kg smokey v skupni vrednosti 15.000 kron.

* **V Smedniku** je gozdar barona Lazarija zasačil dva lovska tata. Ker nista hotela počakati, je ustrelil za njima in enega težko ranil v hrbet. Obstreljenec se piše Alojzij Bitenc in so ga prepeljali v bolnico, kjer mu bodo iz hrbitišča izvlekli posamezne šibre.

* **Na Ilovici** so tatovi vlomili v neko hišo in pokradli za 50.000 kron raznega blaga.

* **V Škofji Loki** je bilo na kolodvoru ukradenega 64 kg usnja v vrednosti 35.000 kron.

* **Na Dobrovi** so pokopali gospo Amalijo Seunig, roj. Gressel, vdovo po pokojnem pred 25. leti umrlem graščaku na Bokalcih pri Dobrovi. Pokojnica je bila sorodnica znanega ameriškega misijonarja Friderika Barage, N. v m. p.!

* **Na Rakovi Jelši** so neznani tatovi vdrli v neko šupo ter odnesli nekaj sena in orodja.

* **V St. Petru v Savinjski dolini** je bilo trgovcu Ivanu Srebotnjaku ukradeneno črno pleskano kolo.

* **V Laših pri Celju** sta ukradla dva na videz znana zlikovca Martinu Podreberšku več obleke, perila in čevljev in pobegnula na Kranjsko.

* **V Košnici pri Celju** se je pojavilo več slučajev difterije. V Celju samem pa je začel razsajati oslovski kašelj. Zdravstvena oblast je ukrenila vse potrebno, da se bolezn ne razširita. Taki slučajji so posledica pomladanskega prehlajenja.

* **V Crmežu** se je pripetila te dni smrtna nesreča. Učenec 6. razreda ljudske šole Franc Belec iz Libanja je prijel po neprevidnosti neko na zemljo visečo električno vodno tico z obema rokama in padel takoj mrtev na tla.

* **Na Teznu pri Mariboru** je ukradla 24letna služkinja Regina Polanec nedavno Genovefi Kovčekov kovčeg z različnim perilom in obleko. Zato je bila sedaj ljubezniva Regina, ki je kljub svoji mladosti že stara tatica, ponovno zgrajena pred mariborskim okrožnim sodiščem z osmimi meseci težke ječe.

* **V Meziški dolini** se je v Glančnikovem rudniku pripetila težka nesreča. Predčasna eksplozija je na mestu ubila tri rudarje: Šterna, Cepudra in Petriča. Posebna komisija bo preiskala vzrok nesreče.

Sokolstvo

SOKOLSKA SLAVNOST V BEOGRADU.

Preteklo soboto in nedeljo so se v Beogradu vršile velike sokolske slavnosti. Vršila se je glavna skupščina Jugoslovanskega sokolskega saveza in ob tej priliki se je vršilo tudi razvitje prapora beogradskega Sokola I. Slavnosti se je udeležilo celotno predsedstvo ter številni odposlanci iz vse države.

Ob prisostvovanju visokih dostojanstvenikov in kraljevega adjutanta generala Hadžića, ki je prinesel kraljevse čestitke, je savezni načelnik Murnik prijel staro savezno zastavo in z njo pobratil novi sokolski prapor, kateremu kumuje sam kralj Aleksander.

Po razvitju se je vršil svečan spredvod mimo kraljevega dvorca, kjer so na balkonu kralj in kraljica v družbi rumunske kraljice pozdravljali mimoidoče Sokolstvo.

Na skupščini je bilo zopet izvoljeno staro predsedstvo. — Po najnovejših podatkih je v Jugoslaviji 28 žup, ki skupno štejejo 54.745 članov, kar pomeni impozantno armado narodnih borcev.

Prosveta

VSEM RODOLJUBOM IN PRIJATELJEM MLADINE.

Kakor je pač vsakomur znano, se je v Avstroogrski vzgajala mladina v nemškem, oziroma v madžarskem duhu, in se skušala raznaroditi. Zato je sedaj naša naloga, da v obmejnih krajih zopet dvignemo narodno zavestnost.

Z uedinjenjem Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo so bili tudi Prekmurci osvobojeni madžarskega jarma. Šole so postale slovenske, prišlo je slovensko učiteljstvo.

V drugih krajih naše države imajo ljudske šole svoje knjižnice, a tukaj, ko bi bile najbolj potrebne, jih pogrešamo. Obračamo se zato na vse rodoljube in prijatelje mladine, da nam pošlje vsak vsaj po eno knjigo.

Doma Vam ležijo knjige, pozabljene, nihče se ne zmeni zanje, neštetokrat so bile prečitane, izvršile so svojo nalogo, a tukaj bi služile jako važni nalogi: izobraževale bi omejeno mladino.

Poštino radevolje povrnemo. Imena darovalcev bomo hvaležno zabeležili.

Za ljudskošolsko knjižnico v Odrancih, pošta Beltinci v Prekmurju: Knjižničarka.

«Kres». Izšla je prva številka drugega letnika „Kresa“ s sledečo vsebino: T. Seliškar: Pesem revolucionarjev. A. Cerkvenc: Mariska. Krošelj J. J.: Prelom. Čulkovski: Ta rdeči abadžur... Ernest Tiran: Dva lokvanja v mraku. I. S. Turgenjev: Na pragu. L. O. Karim: Mati. A. Kuprin-Čulkovski: Napitnica. L. N. Tolstoj: Car in srjaca. Vladimir Solovjev: O nalogah umetnosti. Turist: Pozimi v planinah. Književnost. Kronika. Vestnik „Svobode“. — Celoletna naročnina „Kresa“ znaša 50 Din, za dijake 40 Din, za inozemstvo 70 Din. Naroča se v upravi, v Ljubljani, Zidovska ulica 1/l. Priporočamo.

Na vešalih

Po četrto stoletju je bila pretekli ponedeljek v Mariboru izvršena najstrožja kazen, ki jo pozna kazenski zakon. Obesili so čevljarja Antona Lichtenwallnerja, čigar vest je bila obtežena s težkimi zločini. Ker smo o njih že večkrat podrobno pisali v našem listu, naj jih tokrat le še na kratko ponovimo.

Anton Lichtenwallner, 52letni čevljar, je v Rogu pri Središču izvrševal svoj obrt. Bil je od svojih mladih let zakrknjenega srca in nasilne narave, skratka pozverinjen človek. Svojo prvo ženo Evo je trpinčil na vse mogoče načine ter ji večkrat grozil s smrtjo. Zaradi teh nevarnih groženj je sodišče večkrat moralo poseči vmes.

Lichtenwallner si je vedno domišljeval, da viničarji Pintariči hujskajo proti njemu, zato jih je na velikonočni ponedeljek 1915. pričakal s puško in smrtno zadel Jožefa Pintariča, Marijo in Ljudmilo Pintarič pa je težko ranil. Za ta zahrbtni zločin je bil mariborsko sodišče prisodilo komaj pet let težke ječe.

V zaporu se je Lichtenwallner delal slaboumnega in po več mesecev ni izpregovoril niti besedice. Medtem mu je doma umrla žena in sosedje so s strahom čakali njegove vrnitve. Ko se je končno Lichtenwallner res povrnil iz kaznilnice, si je po par mesecih poiskal novo nevesto, vdovo Matildo Zorec, ki je imela dva otroka iz prvega zakona in čedno malo kmetijo. Izsilil je od nove žene, da ga je vzela na soseset. In po poroki se je začela nova peklena pesem.

Matilda Zorec je bila pridna žena in skrbna gospodinja. Le Lichtenwallner je ni mogel trpeti in jo je že dva dni po poroki začel krvavo pretepati. Obljubil ji je tudi, da jo bo kmalu ubil, rekoč: «Meni je vse eno, danes ali jutri!» Na Vseh svetih leta 1921. jo je prisilil, da je pred njim pokleknila in molila kes, on pa jo je medtem tolkel z železnim drogom. Takega trpinčenja uboga žena ni mogla več prenašati, zato je vse prijavila sodišču in Lichtenwallner je bil obsojen na šest mesecev težke ječe. Kmalu nato je sodišče izreklo tudi ločitev zakona.

Ko se je Lichtenwallner povrnil iz zapora, se je kljub ločenemu zakonu podal k svoji bivši ženi in se ni hotel odstraniti iz hiše. Ko se je nekega večera žena vrnila s polja domov, jo je Lichtenwallner v veži zgrabil za vrat, jo vlek v klet in jo tam zadržal. Dvanajstletni sinček je na materino kričanje tkel k sosedom po pomoč, toda okoličani so se tako bali siroveža, da si niso upali blizu. Po izvršenem zločinu se je Lichtenwallner sam podal k orožnikom.

Prišel je pred mariborsko poroto. Hladnokrvno je priznal svoje dejanje. Toda njegov zagovornik je predlagal, da z ozirom na sirovost dejanja preiščejo Lichtenwallnerjevo duševno stanje in razprava je bila preložena. Tedaj pa je Lichtenwallner v preiskovalnem zaporu res začel hliniti slaboumnost po svojem starem načinu: po več tednov ni izpregovoril niti besedice. Nekega dne pa se je sam izdal s tem, da je nahrulil paznika. Prišel je iznova pred poroto, kjer zopet ni maral izpregovoriti niti besedice. Zdravniki so ga spoznali duševno zdravega in po soglasnem krivdoreku porotnikov je bil Lichtenwallner obsojen v smrt na vešalih. Smrtna obsodba je bila potrjena tudi na višjih mestih in nje izvršitev je bila določena za pretekli ponedeljek.

Že v soboto zvečer se je v Maribor pripeljal rabelj Florian Mausner s svojim po-

močnikom. Pod njegovim nadzorstvom je bil na dvorišču okrožne sodnije postavljen močan steber s kljuko na vrhu: tako izgledajo vislice! V nedeljo dopoldne je bila obsojencu v porotni dvorani ob navzočnosti sodnega dvora zadnjokrat prečitana smrtna obsodba. Lichtenwallner jo je sprejel molče, brez kesanja. Ko pa je opazil med sodniki nadsvetnika Stergarja, se mu je globoko priklonil in nato mirno v spremstvu orožnikov odšel iz dvorane. Pred sedmimi leti, ko je bil Lichtenwallner obsojen na pet let ječe, mu je g. nadsvetnik Stergar dejal: «Dobil si komaj pet let. Bojim se, da boš končal na vešalih!» Slutnja se je uresničila. V zadnjem hipu je prišlo spoznanje!

Popoldne in v noči pred smrtjo se je obsojenec zadržal mirno. Govoril je le malo, odločno je tudi odklonil izpovednika, češ, da se je z Bogom že sam spravil. Tudi večerjati ni hotel. Ponoči je precej spal, proti jutru pa se je dolgo nemirno premetaval na ležišču, hodil po celici in le tu pa tam izpregovoril besedico. Ko je nastopila usodna ura in so se odprla vrata, je Lichtenwallner mirno vstal s stola in se podal na morišče.

Na dvorišču je bilo zbrano le omejeno število občinstva, ki je bilo pripuščeno s posebnimi izkaznicami. Točno ob sedmih so stopili iz sodišča sodniki v talarjih, državni pravdnik in zdravnik. V spremstvu štirih orožnikov, zagovornika in frančiškana je Lichtenwallner stopal pod vislice, za katerimi je stal krvnik s pomočnikom. Komaj je stopil na stopnico, je že imel zanjko okrog vratu, obvisel je na kljuki in preko obraza, ki ga je v hipu zalila kri, je rabelj pregrnil bel prt. Neka! trenutkov je telo trepetalo v smrtnih tresljajih, zatem pa je rabelj stopil pred sodnike in izjavil, da je obsodba izvršena...

Truplo so nato prepeljali v mrtvašnico in ga zvečer pokopali. Tako je končal življenje človek, ki ni poznal ne srca ne vesti in tako je v Sloveniji prvič po prevratu dobila pravica svoje najtežje zadoščenje.

Za smeh in kratek čas

Marijina devica.

Iz zakotne klerikalne fare je prišla v Ljubljano služiti Marijina devica Uršula. Vse ji je bilo novo in nad vse pregrešno. Petja, razen cerkvenega, še ni doslej nikdar slišala.

Ko je prišla z nekega koncerta, katerega se je udeležila z gospodinjo, jo je vprašal gospodar: „No, kako pa je bilo?“

Uršula: „O, neč pusebnga. Ona pevka je na vsu moč upiva, pa blj ku so gspud s palca mahal, blj je kričava.“

Berač in krona.

Žena: „Berač je pred vrati, daj mu krono!“
Mož: „Kaj pa naj kupi revež za eno krono? Mu dam rajši star gumb.“

Sport in debelost.

Ožbovt: „Debeli ste, debeli, gospod Kobilar, se morate malo sportu posvetiti in se mnogo gibati!“

Kobilar: „Sem že mislil na sport in sem se odločil, da bom začel loviti ribe na trnik, ker mi ta komodni sport še najbolj ugaja.“

Hudomušnost.

Ožbovt: «Kaj si pa zopet otekel na glavi?»

Gašper: «Včeraj pri mlačvi me je udaril Boltežar s cepcem po glavi.»

Ožbovt: «Seveda, cepc prileti po navadi vedno tja, kjer je slama.»

Predolga palica.

Ožbovt si je kupil palico, ki mu je pa bila prekratka. Zato jo je podaril sinku Gustlnu, ki pa je potožil, da mu je predolga.

Ožbovt: «Jo pa nekoliko izpodreži.»
Gustl uboga in odreže kljuko.

Ko Ožbovt to vidi, se razjezi: «Zakaj je pa nisi skrajšal spodaj?»

Gustl: «Zakaj spodaj, ko mi je pa bila na vrhu predolga.»

Zanimivosti

Kako je nastal premog?

Premog ni nič drugega kakor rastline, strohnele v predzgodovinskih močvirjih, ki so se pogreznila in bila potem ponovno poplavljenjena tekom stotisočletij. Premog je v pradednem času nastal na isti način, kakor danes nastaja šota. Drevje v barju trohni in se pretvarja v šoto. V močvirja padajo neprestano podria drevesa, listje in drugi rastlinski odpadki, poležejo na dno in ustvarjajo plast šote.

Oblika zemeljske površine se menja počasi, toda stalno; tu visočine padajo, tam se dvigajo. Tako je nastalo tekom dolgih dob, da so jezera ali plitva morja poplavela in pogreznila prazgodovinska šotnata močvirja. S tem se je rastlinstvo v teh močvirjih zadušilo in na mrtvo rastlinstvo se je počasi nastajala plast blata ali peska. Ko se je površina v nadaljnjem razvoju zopet dvignila, je nastala nova plast šote vrh plasti blata ali peska. Pa je površina zopet padla in zopet je nastala plast blata ali peska; in to zaporedno postopanje se je ponovilo nekolikokrat. Da se je šota izpremenila v premog, je gotovo posledica pritiska plasti, ki so se stvorile nad njo, in tudi notranja vročina zemlje je brzkone pomagala pri tvorjenju premoga. Večina vlage v prvotni šoti je bila izžeta in je izhlapela, nekateri plini so izpuhteli in posledica je bila trda ruda — premog.

Rastline, iz katerih je nastal današnji premog, so bile bržkone podobne današnji smrekovini in današnji praproti, ki pa je bila velika skoro kakor drevo. Drobnogled nam natančno razodeva rastlinske ostanke v vsakem premogu. V mnogih plasteh je najti ostanke drevja, popolnoma pretvorjenega v premog, pri katerih pa se še vedno vidijo znaki drevesne skorje.

Med zemljelovci vladajo precej različna naziranja glede vprašanja, kako so se nakopičile tako ogromne množine rastlinske snovi, ki so se potem pretvorile v današnje plasti premoga. Nekateri so mišljenja, da so se rastlinski ostanke, iz katerih je nastal premog, nakopičili tam, kjer je rastlinstvo raslo in popadalo na mesto, kjer se danes nahaja premog. Drugi zopet mislijo, da so reke prilivale rastlinske snovi v jezera ali morja, kjer so se te snovi usedle in stvorile plasti, ki so kasneje postale stisnjene in trde.

V premogovniku je navadno več plasti premoga, ki utegnejo biti najrazličnejše debelosti. Te plasti so ločene druga od druge po mnogo debelejših plasteh peščenca ali škrila (strnjene ilovice). Najgloblja jama na svetu je v Belgiji, in sicer je globoka okoli 1200 m. Najgloblje se koplje premog v antracitnem okraju v Pennsylvaniji (Amerika), celo do 670 m pod zemljo, dasi je najgloblji šaft le 564 m globok.

Kemično je premog sestavljen iz ogljika, nadalje iz plinov vodika, dušika in kisika, iz žvepla in pepela (mineralne snovi, ki preostajajo po zgorenju). Ogljik je najvažnejša sestavina premoga za proizvodnjo toplote. Trdi premog ali antracit vsebuje 90 do 94 odstotkov ogljika.

Ameriški zvezni zemljelovni urad označuje sledeče vrste premoga: antracit (trdi premog), polbituminozni, bituminozni in podbituminozni premog ter lignit. Antracit je najtrši premog; gori počasi in daje malo dima, radi česar je jako pripraven za hišno rabo. Bituminozni premog (bitumen je zemeljska ali mineralna smola) zovemo po domače mehki premog; ta premog gori s kadečim se plamenom in je ona vrsta premoga, ki se najbolj rabi za industrijske namene v tovarnah. Označba „podbituminozni premog“ se rabi za vrsto premoga med bituminoznim in rjavim premogom; ta premog, ki bi ga mogli označiti za „črni lignit“, ni pripraven za prevažanje, ker se skrči in zdrobi, ko je izpostavljen zraku. Označba „lignit“ se rabi za nižje vrste rjavega drvastega premoga.

Izmed vseh dežel na svetu izkopljejo največ vsakovrstnega premoga Zedinjene države.

Kitajsko gledališče

Kakor menda pri vseh narodih tako se je tudi pri Kitajcih v davnih časih razvila drama iz verskih obredov. Toda že zgodaj, še pred Kristusovim rojstvom, se je drama povsem osvobodila verstva in postala posvetna. Skoro neverjetno se zdi, v kako ogromni meri se goji na Kitajskem gledališka umetnost že od nekdaj. Danes menda ni večje kitajske vasi brez odra, a izmed 450 milijonov Kitajcev pride vsakdo vsaj desetkrat na leto v gledališče. Tudi pri drugih slavnostih nastopajo vedno gledališki igralci ali vsaj komedijanti.

Današnje kitajsko gledališče se vedno bolj modernizira in postaja enako evropskemu gledališču. Še pred 20 leti so imeli Kitajci odre kakor so jih imeli Angleži v začetku 17. stoletja. Preprost četverokoten ograjen prostor s povišanim prostorom za oder je predstavljal

gledališče. Kulisi niso poznali. Pred vsakim dejanjem je za to določena oseba pojasnjevala gledalcem, kje se dejanje godi. Za odlične udeležence so bili postavljeni spredaj stoli, navadno občinstvo pa je moralo stati. Odličniki so med predstavo pili čaj. Danes imajo že klopi in stole ter nekake lože za 4 do 6 oseb.

Do leta 1900. ženske na Kitajskem niso smele biti igralk. Ženske vloge so predstavljali mladi fantje. Po revoluciji pa je bilo dovoljeno tudi ženskam, da smejo nastopati na odru.

Vsa kitajska dramska književnost obstoja iz prirejanja iger po starih legendah, pravljicah in starih zgodovinskih dogodkih. Vsaka igra je mešanica deklamacij, petja in plesov. Vsak igravec mora biti dober pevec in plesalec. Veliko pozornost posvečajo kitajski igralci pravilnosti jezika in izgovora. Vse kitajske pesmi so brez basa. Mnogo važnosti polagajo pri igranju tudi na obleke, ki so navadno tudi zgodovinsko zanimive. Mlade igralce poučujejo v igri in petju ter plesu dosluženi igralci. Pouk se pričinja večinoma zelo zgodaj, že s 7. letom.

Včasih so bili kitajski igralci zaničevani in so spadali med najnižje sloje. Vse to je minilo. Danes so kitajski igralci celo boljše plačani nego pri nas. Igralci so po večini zelo mladi, igralko so navadno stare okoli 14 let. Kot največji igralski talent slovi na Kitajskem danes igralka Len-si-Kuci, ki je stara 15 let.

Cigara, cigareta ali pipa?

Tobak vsebuje tako zvani nikotin, brez katerega bi tobaka nihče še ne pogledal. Nikotina prost tobak je kakor pivo brez alkohola.

Množina nikotina v tobaku je zelo različna in je odvisna od vrste rastline kakor tudi od tega, kako se tobak pripravi. V celem je okoli 40 vrst tobakovih rastlin. Že pri sajenju rastline in potem pri sušenju listov je mogoče vplivati na odstotno množino nikotina.

Nikotin spada v vrsto alkaloidov, kakor morfilj, kokain, strihnin, ki so vsi hudi strupi. V zdravstvu se nikotin uporablja le kot protistrup proti zastrupljenju s strihninom in pri zdravljenju bolezni tetana (neka vrsta bolezni, združena s krči). Nikotin vsebuje dušik. Tobakova rastlina, ki raste na zemlji, močno gnojena z dušikovimi gnojili, ima mnogo nikotina, dočim se nahaja v tobaku, ki zraste na peščenih zemlji, kateri primanjkuje dušika, mnogo manj nikotina. Zato je odstotna množina tega strupa pri mnogih havanskih vrstah tobaka tako nizka. Tudi podnebje, način trganja listov in število rastlin, ki rastejo na gotovi površini, zelo vplivajo na tobakovo listje.

Sušenje listov se vrši na prostem zraku ali pa potom umetne toplote. Ko je listje suho, se napravi zopet vlažno, stisne skupaj, temperatura raste in tobak se pusti kipeti (fermentirati). Kako se ta proces vrši, ni točno dognano. Gotovo je, da se pri tem kipenju izgubijo iz tobaka marsikateri škodljivi snovi, kakor n. pr. amonijak.

Okus tobaka napravi v prvi vrsti nikotin, katerega seveda ne sme biti preveč v tobačnih izdelkih. Važno je, koliko se nahaja nikotina v dimu, ker pride le dim v neposredno dotiko z ustmi, grlom in pljuči. Koliko nikotina v tobaku pa preide v dim? Nekateri trdijo, da 75 odstotkov, drugi pa, da samo 25. Važen za to, koliko nikotina preide v dim, je način gorenja tobačnih izdelkov. V cigari

gori tobak drugače kakor v cigareti ali pipi in zato izkazuje dim v teh treh slučajih različne odstotne množine nikotina. Čim bolj gori tobak, tem manj nikotina je v dimu. V dimu je zlasti mnogo nikotina, ako dim gre skozi mnogo tobaka, ki še ni zgorel, tako n. pr. skozi dolgo cigaro, ker se po poti navzame nikotina iz še nezgorelega tobaka. Cigareta ima glede tega najpovoljnejše pogoje, ker zelo dobro gori in je pot dima skozi cigareto kratka. Najslabše gori tobak v pipi, cigara pa se drži v sredi.

Pravljica o prvem človeku

Profesor na nekem ameriškem vseučilišču, ki se peča s preiskovanjem starih izkopin v Asiriji, je raztolmačil nedavno neko babilonsko izkopino iz l. 2100 pred Kristusom. Ta izkopina govori o prvem človeku in je v mnogih točkah podobna pripovedovanju svetega pisma o Adamu in Evi.

Bajka, ki je napisana na omenjeni izkopini, ima obliko razgovora med človekom in bogom. Ravno tako kakor v svetem pismu se govori o prepovedanem sadu, o nepokorščini človeka, o pregnanstvu iz raja in dolžnosti do dela. Po tej bajki je bog pregnal človeka iz raja ne zato, da bi ga kaznoval, temveč da bi se obvaroval pred njim, ker človek je hotel postati njemu enak.

Podobne bajke se nahajajo tudi na nekaterih drugih izkopanih tablah. Toda nikjer ni govora o kači ali kakem skušnjavcu kakor v svetem pismu. Nasprotno se v vseh drugih bajkah govori o poštenem prijatelju in svetovalcu človekovem. Šele v roznejših bajkah se je ta prijatelj izpremenil v kačo in skušnjavca.

Po mišljenju učenjakov so gornjo babjevrno bajko o prvem človeku prevzeli Judje in so jo po svoje predelali v toliko, da se je ujemala z njihovim verskim naukom. V Asiriji je omenjeni učenjak našel še mnogo drugih starodavnih zapiskov, katerih večino še doslej niso mogli razrešiti.

Visoka telesna toplota

Tisti, ki so bili vojaki in v bolnicah, posebno dobro vedo, kaj je mrzlica in koliko stopinj vročine je bilo treba imeti, da se je človek zmazal s fronte v bolniško sobo. Mnogi so se kot vojaki tudi naučili slepariti s toplomerom in tem povemo naslednjo zgodbo, ki govori o sleparici, ki si je napravila celo tako visoko vročino, kakršne še doslej ni imel noben drug človek na svetu.

Znano je, da telesna toplota pri človeku že ni normalna, ako presega 37 stopinj Celzija, a z okoli 42 stopinjami mora nastopiti smrt. Toda gospodična Evelina, bolniška strežnica v neki ameriški bolnici, je enkrat zagodla ameriškim zdravnikom pesem, da so začudeno kimali z glavami. Nedavno se je namreč z avtomobilom precej ponesrečila in je bila prenešena v bolniško sobo, kjer je dobila vročino, ki spočetka ni bila vznemirjajoča.

Nesreča torej in dejstvo, da je ležala bolna v bolnici, bi ji gotovo ne priborili take slave, da bi se njeno ime dnevno čitalo v časopisih. Kratka vest o nesreči in njen prenos v bolnico bi bilo vse, in noben človek bi se ne brigal več za Evelino. Toda prišlo je drugače in bolniška strežnica Evelina je postala slavna. Nekega jutra je ugotovil bolniški zdravnik ves prestrašen, da ima ponesrečenka 46 stopinj telesne vročine. Pogledal je

toplomer, potem pa bolnico — ni še bila mrtva, temveč nasprotno, gledala ga je prav pozorno. Zdravnik je povedal svojim tovarišem zanimivo odkritje, o katerega istinitosti so se tudi sami prepričali. Poklicali so takoj tudi druge zdravnike izven bolnice in končno je stalo 12 začudenih obrazov pred posteljo znamenite Eveline. Vseh 12 je videlo, da kaže toplomer v resnici 46 stopinj in da je pri tej vročini gospodična Evelina še precej čila. O tej čudni zadevi so kmalu zvedeli listi in vse ameriško časopisje je dan za dnevom vleklo skozi zobe ubogo Evelino.

Cele tri tedne je imela Evelina tako hudo vročino in ni umrla. Zdravniki si niso znali pomagati, končno pa se je Zveza ameriških zdravnikov odločila za preiskavo. Vsem zdravnikom teh 46 stopinj le ni šlo v glavo in so mnogi sumili, da se Evelina z gospodi igra.

Zdravnik, ki je bil poslan, da vodi preiskavo, je kmalu dognal, da Evelina vleče zdravnike za nos. Napravil je skozi vrata v njeno bolniško sobo luknjo, skozi katero jo je stalno opazoval. Po daljšem opazovanju se mu je posrečilo odkriti prevaro. Evelina je namreč toplomer, ki so ji ga dali vedno v usta, na zelo spretan način spravila pod odejo in ga ogrela s tako zvanim termoformom, potem pa ga je zopet prav previdno dobila v usta. Delala je to tako hitro in oprezno, da se je zdravniku posrečilo odkriti njeno sleparstvo šele po nekaj dneh opazovanja.

Ko je Evelina videla, da je razkrinkana, jo je to tako razburilo, da je v resnici dobila prav hudo vročino — 46 stopinj seveda ne — toda okoli 39½ pa jih je bilo, kar je že itak dovolj nevarno za njeno življenje. Zdravniki si sedaj res niso gotovi, če bo ozdravela.

Razno

× **Skrivnostni okostnjaki v Angliji.** Na cesti kraj dvorca Montataire v Angliji je prišlo te dni do znamenitega odkritja. Ze dolgo časa se popravlja dotična cesta in se je sedaj za izravnjanje zemlje začel uporabljati parni plug. Delavci, ki so vodili plug, so zapazili, da je plug naenkrat izoral dva velika kamena, pod katerima se je odprla velika votlina. Splezali so v njo in našli okoli 30 okostnjakov moških, žensk in otrok. Dosedaj se še ni ugotovilo, kaj pomeni ta grobnica. Domneva se, da je bila to podzemeljska ječa dvorca Montataire in da so to okostnjaki živo zakopanih oseb. Na zidovju votline se vidijo znaki, ki očitno kažejo, kako so se nesrečniki borili, da bi se izklopali na svetlo.

× **Nenavadna ura.** Preprost dunajski urar Hausen je po dolgoletnem trudu sestavil najimennejšo uro, kar jih doslej ima svet. Napravljena je iz lesa, a vendar tehta 300 kilogramov. Visoka je tri, široka dva metra, ima 123 koles s 13.676 zobci, 16 zvončkov, dva majhna kanona, malo glasbeno kamrico, predstavlja vzhod in zapad sonca in zemeljsko oblo, ki se točno v 24 urah zavrti okrog svoje osi. Za to mučno sestavo je vztrajni urarček rabil 23 let. Seveda je takoj našel angleškega kupca, ki bo čudovito uro razstavil po večjih evropskih mestih. Razumni urarček pa je tudi dobil toliko odkupnino, da se po triindvajsetletnem trudu lahko mirno posveti nadaljnjim konstrukcijam.

× **Konec sveta.** Angleški učenjak lord Kelvin gleda v bodočnost skozi strašno sajasta očala in prerokuje, da se bodo vsa živa bitja na tem svetu tekom kratkih stoletij za-

dušila radi pomanjkanja kisika. Ta zlobni Anglež trdi, da je na zemlji za vzdrževanje živih bitij kisika komaj še za kakih štiri sto let. To prihaja od tega, ker se dandanes trošijo ogromne količine premoga in drv, ki pri izgorevanju jemljejo iz zraka kisik in na mesto njega izžarevajo ogljeni dioksid, ki je škodljiv našim pljučam. Omenjeni Anglež priporoča, naj čim manje kurimo s premogom in drvmi, oziroma naj čim bolj gojimo gozdove in druge nasade, da z njimi povečamo izpuhtevanje kisika, ki je potreben za naše dihanje. To je posebno primerno povedano za nas Slovence, ki precej brezdušno podiramo gozdovje in ga transportiramo tam preko, na Laško.

× **Viljema je pozval na dvoboj.** Pred nedavnim je v starosti 77 let umrl lord Northbourne, eden največjih originalov na angleškem otoku. Ko je leta 1918. praznoval zlato poroko, je novinarjem izjavil, da vsem, ki želijo dolgo in zadovoljno življenje, priporoča edino sredstvo: naj pustijo ženi delati, kakoli se ji poljubi! Pred vojno je bil velik nasprotnik Lojda Džorža ter je vedno obetal, da pusti speči vola, ako Lojd Džorž pade z vlade. Med vojno pa je svoje nazore izpremenil in se je tako oduševil za Lojda Džorža, da je dal speči vola, ko je Lojd Džorž leta 1916. prevzel ministrstvo. No, zadnja leta je zopet izpremenil mišljenje in ko je lani Lojd Džorž izgubil ministrsko predsedstvo, je lord Northbourne zopet pekel vola... Najbolj pa se je proslavil leta 1915., ko je v vseh angleških listih objavil odprto pismo, v katerem je nemškega kajzerja Viljema II. pozval na dvoboj. Tam je stalo napisano: «Kaj bi narodi še nadalje prelivali kri! Ako je Viljemu za zmago, naj se poizkusi z menoj v dvoboju!» No, Viljem se ni odzval njegovemu pozivu in vojna je divjala naprej. Zdaj sta pomirjena oba nasprotnika: lord Northbourne v grobu, kajzer Viljem pa v pregnanstvu.

× **Vratolomna pot preko Niagare.** Neki 18letni mladenič je hotel preiti mejo iz Kanade v Zedinjene države. Ker pa ni mogel plačati prehodne pristojbine, ki znaša 8 dolarjev, so ga oblasti Zedinjenih držav zavrnilo preko meje nazaj v Kanado. Dečko pa ni obupal in je hotel doseči svoj cilj za vsako ceno. Odločil se je, da pride na drugo stran na prav vrtoglav način. Preko Niagarskih vodopadov sicer vodi most na verige, ki ima posebne oddelke za pešce, avtomobile in vlake, a dečko si je izbral potovanje pod mostom ter plezal na drugo stran po železni rešetki, ki se nahaja pod železniško progo omenjenega mostu. Seveda se je na obeh straneh Niagare zbrala velika množica ljudi, ki je to smrtonovarno vratolomnost gledala v veliki napetosti. Plezalec ves čas svojega neobičajnega potovanja ni izgubil prisotnosti duha in je srečno prišel na drugo stran. Žalostno je bilo le to, da mu ves napor in vsa slava spretnega plezalca nista nič koristila, ker so ga obmejni uradniki na drugi strani zopet brezobzirno poslali nazaj v nesrečno Kanado, iz katere se mu pač ne bo posrečilo priti prej, dokler ne plača 8 dolarjev.

× **Iz česa obstoji človek.** V krvi človeka se nahaja okoli 25 trilijonov rdečih in okoli 30 bilijonov belih krvnih teles. Te številke so tako ogromne, da si jih komaj moremo predstavljati. Neki učenjak je izkušal dokazati tudi, koliko ima človek v sebi nekaterih sestavin. Masti ima baje toliko, da bi se iz nje moglo napraviti 7 navadnih komadov mila,

železa za eno iglo srednje velikosti, apna toliko, da bi se z njim mogla pobeliti majhna vrata in fosforja za 2200 vžgalic.

× **Jezik ji je iztrgal.** Dunajski listi poročajo o sledečem žalostnosmešnem dogodku: Privatni uradnik Rohrböck je stanoval pri neki revni vdovi. Rohrböck pa je bil zelo siten in nadležen mož, zato mu je vdova odpovedala stanovanje. Ko mu je to javila, je nervoznega Rohrböcka popadla taka jeza, da se je divje zagnal v ženo, ji odprl usta ter ji z vso silo iztrgal jezik. Nezavestno ženo je nato še tako dolgo mučil, da je izdihnila. Po blaznem zločinu je vzel vrv ter se obesil nad oknom.

× **Samomor pred citarjem.** Te dni se je odigrala v Lindau pri Kostniškem jezeru res žalostna ženitvena ceremonija. Neka devojka, stara 20 let, je prispela s svojim ženinom v cerkev, da se poroči. Ko ji je duhovnik stavil vprašanje: „Hočete li vzeti tega človeka za moža?“ je mlada nevesta odločno in hitro odvrnila: „Ne in zopet ne! Jaz ljubim drugega in moji starši to vedo. Rajši v smrt nego da vzamem tega za moža!“ Čim je izgovorila slednje besede, je vzela izpod plašča revolver in se na mestu ustrelila.

Ženski kotiček

DESET ZAPOVEDI ZA OMOŽENE ŽENSKE.

Tudi za zakonski stan je treba sposobnosti. Z omožitvijo prevzema žena nase veliko odgovornost, ki je mnogo večja kakor si jo predstavlja večina mladenk, ki zlasti sedaj z neko naravnost neverjetno lahkomišelnostjo stopajo v zakone in ne mislijo niti eno ped naprej.

Zakon z ženo, ki misli, da je prišla z omožitvijo pod streho, da bo lahko lenarila, je v vsakem slučaju nesrečen, tudi ako ima bogatega moža in ji ni treba delati. Lena ženska se namreč sploh zanemarija in take žene ne mara noben mož. Vobče lahko rečemo, da je danes najmanj 90 % vseh deklet, ki niso vzgojene za zakon. Od tega je toliko nesrečnih zakonov in toliko ločitev.

Slovenski pregovor pravi, da „žena pri hiši tri ogle podpira“. Res je to, kajti od nje je odvisno, da napravi lep dom sebi, možu in otrokom. Prijazen dom je zakonska sreča. Žena, ki tega ne zna, podira pri hiši tri ogle.

O tem, kako se naj ravna žena, ki hoče imeti srečo v zakonu, se mnogo piše. Tako smo nedavno čitali v nekem ameriškem listu 10 zapovedi za omožene ženske. Glasijo se nastopno:

I. Ne razsipaj denarja in gospodari skrbno!

II. Pazi, da bo tvoja hiša vedno čedna in snažna. Pogled na čist in prijazen dom osveži moža, ki pride utrujen od dela domov.

III. Skrbi, da boš ohranila vedno privlačnost napram možu. Ako je žena nemarna, postane mož postopač in se ozira za drugimi ženskami.

IV. Ne dovoli, da ti dvorijo drugi moški. Sprogi postanejo radi ljubosumni, čeprav včasih tudi brez povoda. Ne daj možu vzroka za ljubosumnost!

V. Ne zameri možu, ako je napram otrokom primeroma strog!

VI. Ne porabi preveč časa s svojo materjo! Ne pozabi nikdar, da se moraš sedaj v prvi vrsti brigati za lastno ognjišče, ker ne spa- daš več k svojim staršem.

VII. Ne poslušaj nasvetov od sosedov, ne od svojih staršev in drugih sorodnikov, v kolikor se tičejo tvojih lastnih družinskih razmer, ako svetovalci niso naklonjeni tvojemu možu!

VIII. Nikdar ne podcenjuj in ne ponižuj soproga!

IX. Smej se, bodi pozorna napram možu tudi pri neznatnih stvareh!

X. Bodi obzirna, bodi ženska, razumna, odkritosrčna in ljubezniva!

Pazi na štedilnik, da ga ne zamažoš z mastjo, ker se ti narede tam, kamor kapne mast, grdi, dolgo časa smrdeči madeži. Če kaj cvreš, pripravi si malo pepela in ako ti brizgne mast na štedilnik, posuj kapljo s pepelom. Ne polivaj vode po vročem štedilniku, če ne maraš, da ti plošča počni. V kuhinji pridno odpiraj okna, če ne maraš imeti nezdrave vlažne kuhinje z mokrimi stenami. Vse lonce in skledje pokrivaj s pokrivačami, da ne bo soparica vhajala in delala v kuhinji nepotrebne vlage.

Kako napraviš novo glinasto posodo trpežno. Nov glinasto posodo deni v velik lonec z mrzlo vodo in pusti posodo v loncu dobro prevreti. Tako postane glinasta posoda mnogo trpežnejša.

NAHOD? GLAVOBOL? Zobobol? Trganje? Odrežejo večkrat mišice in živci? Prijetno čuvstvo kroposti prinese pravi Fellerjev Elzafluid! Najboljše hišno sredstvo; lajša bolečine, osvježuje in jači; čez 25 let priljubljen kosmetikum za nego kože, las in ust! Mnogo močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žganje! Z

zavojnično in poštino: 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplačila. Razpošilja ga: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrg št. 360, Hrvatsko.

Naročajte „DOMOVINO“!

Oh! te bolečine!

Malo Fellerjevega pravega Elzafluida in bolečine minejo.

Drganje s Fellerjevim Elzafluidom je prava dobrodejnost! Umivanje s Fellerjevim Elzafluidom utrjuje mišice in živci! Deluje antiseptično in osvježuje! Prežene nahod in naredi neoproteljivega potni mrazu! Za ušči in ušesa! Zobe in glavni! Za vrat in usta! Za hrbet in udela! Za celo telo izvrstno hišno sredstvo in kosmetikum. Fellerjev Elzafluid je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje.

En poizkus zadostuje, da tudi Vi rečete:

To je najboljšje, kar sem kdaj okušal!

V vseh dotičnih poslovalnicah zahtevajte samo pravi Elzafluid od lekarnarja Fellerja. Pri naravnih naročilih stane z zavojnico in poštino, če se pošlje denar naprej ali po povzetju: 3 dvojne ali 1 specialna steklenica 24 Din, 12 dvojnih ali 4 specialne steklenice 84 Din, 24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic 146 Din, 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 208 Din.

KOT PRIMOT: Elza-obliž proti kurjitim ošesom 2 in 3 Din; Elza-mentolni črtulki 4 Din; Elza-posipalni prašek 3 Din; Elza-ribje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-olonska voda 15 Din; Elza-sumski mris za sobo 15 Din; Glicerini 4 in 15 Din; Lisol, Lisofom 12 Din; Kineski čaj od 1 Din dalje, originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 18 Din; Elza-mrčesni prašek 7 Din; strup za podgane in miši 7 Din. Za primot se zavojnica in poština posebej računata.

Na te cene se računata še 5%, doplačila Adresirati natančno: **EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elzatrg št. 360, Hrvatsko.**

30 sežnjev drv

ima napredaj **FERDINAND HÖGLER,** Kukovo pri Kočevju (Dolenjsko). 10

Cement

gips apno

13

romacement, strešno lepenko, karbo-linej, drvocement, watproof gips-plošče, umetno gnojilo, eternit (Hatsonek) itd.

nudi po najnižji ceni

Kosta Novakovič in drug Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13.

Priporočamo knjigo:

Dr. Jos. Tičar

Nalezljive bolezni

Opisi važnih nalezljivih bolezni z navodili za nego bolnikov.

----- S slikami -----

Cena s poštino vred 16 Din 50 p

Naroča se pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54.

Bremen - New York

Direktna zveza s krasnimi ameriškimi vladnimi parniki. Neprekosljivi po udobnosti, čistosti in po izborni oskrbi.

Hitre in varne ladje.

„George Washington“

„America“

„President Roosevelt“

„President Harding“

Zahtevajte podrobna pojasnila in brodar. list št. 285.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

Beograd, Palata Beogradske Zadruga

Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki

naznanja, da je svoje poslovne prostore premestila v svojo lastno hišo v Škofji Loki, Glavni trg št. 33. Hranilne vloge na knjižice obrestuje po

5% p. a.

Rentni in invalidni davek plačuje iz lastnega.

Vezane večje vloge obrestuje tudi višje, po dogovoru. — Sprejema tudi vloge na tekoči račun. — Dovoljuje kredite in izvršuje vse denarne transakcije pod jako ugodnimi pogoji.